

OLAV

Lars Roar Langslet i samtale med biskop Gran, s. 3

Gud skriver rett,
men med skakke linjer. .

Omkring Golfkrisen, s. 7

Krig - en uakseptabel løsning!

Hyrdebrev om karmelklosteret i nord, s. 8

Et åndelig kraftsenter i Tromsø stift

Samtale om økumenikk med pater Finn D. Thorn, s. 10

Kirken i tiden

Per Bang, s. 16

Kort - men godt - om
frigjøringsteologien

Betenkelig av Vatikanet, s. 18

Velger disiplin fremfor dialog

OLAV

Gi oss fred!

I fjor på disse tider var det begynt å lysne i verden. Bak oss hadde vi et *annus mirabilis*, et underlig og underfylt år da tyranner og partipamper falt, og maskingevær og tanks vek for folk med tente lys i hendene og håp i hjertet. I hvert fall i vår del av verden gjorde de det. Vi trodde at fred var mulig, at vanlige små mennesker kunne være med og bygge og trygge den. Vi trodde på vår egen tro - og på at håpet og kjærligheten hadde en sjanse, at forsoning var mulig, selv over dype kløfter.

Men i løpet av året 1990, som vi satte så store forhåpninger til - og som ikke ble uten lyspunkter - har det likevel mørknet så forferdelig. Skjønt, noen steder i verden har det vært heller dystert og håpløst hele tiden. De fattige, forgjeldede landene i andre verdensdeler er sunket dypere ned i gjeld og økonomisk uføre; strømmen av penger fra dem til oss går striere enn andre veien, u-hjelp og annen innsats til tross; FAO har beregnet at 500 millioner mennesker til stadighet lever under forsvarlig minste-grense for tilstrekkelig kosthold; hvert minutt dør 16 barn som følge av mangel på mat, rent vann og billig, enkel medisin, mens verdens krigs- og militærmaskineri i løpet av et par pust sluker 14 millioner kroner. Vold og våpenmakt er daglig kost i store deler av verden; nylig ble det det skutt vilt mot en sørgekare i Sør-Afrika.

Også i vår del av verden er tanks og maskingevær igjen blitt brukt mot fredelige folkemengder som stod som levende skjold om sin skjøre lille frihet. "Den røde stripen i flagget vårt var blitt så altfor bred," spøkte litauerne da de for vel to år siden for første gang på 50 år svingte sitt frie flagg mot den røde duken med hammeren og sigden. Nå senker de flaggene i sorg over sine døde, og vi alle sørger over et stort håp som brast.

For bare noen uker siden var det den glade "dagen før dagen" - lillejulaften da alle hjerter ventet på gleden. I skrivende stund er det en helt annen dagen før dagen: Det er dagen før FN's frist for tilbaketrekking av de irakske okkupasjonsstyrker fra Kuwait utløper. I uker og måneder har vi skjovet datoen 15. januar foran oss - og fra oss. Håpet og trodd at de som holder verdens skjebne i sin hånd, skulle ta til fornuften, ikke gripe til våpen. Fremdeles håper vi, men nå nærmest mot alt håp.

Verden har har ikke råd til krig, til å gi ondskapen og urettferdigheten større rom enn de allerede har. Verden har ikke tid til krig, menneskene har viktigere og vakrere ting å gjøre - det er nok av skakt og skjevt å bøte på og gjøre bot for.

UKJ

Lars Roar Langslet:

Gud skriver rett, men med skakke linjer...

En samtale med biskop John Willem Gran

3

“St. Olav” var uvanlig fåmælt da *biskop Gran* fylte 70 år, 5. april ifjor. Og det skyldtes ikke vantro overfor kirkebøkene, selv om den kunne vært vel begrunnet, for han ser så avgjort yngre ut! Men jubilanten ønsket det slik. Enda han er vaskeekte bergenser. De mange årene under klosterlivets taushet har satt spor - og kan påvirke endog en respektfull redaksjon til å båndlegge sin skrivekløe. Men leserne ønsket det *ikke slik!* Klagene strømmet så tett at både bladet og biskopen måtte gi etter, *post festum*.

Slik kom denne samtalen istand - som en forsinket tributt til en særdeles avholdt og aktet biskop, som loste oss gjennom den stormfulle tiden etter konsilet, med sindig klokskap, verdighet og vennlighet.

I en tid da vårt statskirkelige bispekollegium mer og mer fortoner seg som et vanlig norsk herredsstyre, er det mange som tenker med stolthet på John Willem Grans bispeprofil gjennom 20 krevende år. Men han skiller seg ut også blant de over 3000 som utgjør Den katolske kirkes verdensomspennende episkopat - som et uregelmessig verb. Livsløpet, erfaringsbakgrunnen, de personlige interessene er så *annerledes* enn det man forbinder med en “vanlig” bispekarriere. På tvers av alle sjablonger - men desto mer spennende.

De plutselige nedslag

Jeg minner ham om et gammelt portugisisk ordspråk: “Gud skriver rett, men med skakke linjer”.

- Ja, det er sant, sier han. - Hvis livet var blitt slik jeg selv planla og ønsket, hadde jeg arbeidet lykkelig med opera. Jeg var bare 13 år da

jeg bestemte meg for å bli operaregissør. Men Gud rykket meg opp med roten noen ganger i mitt liv, forat jeg skulle gjøre en jobb. Da jeg ble katolikk, da jeg gikk i kloster, da jeg ble utpekt til biskop: Jeg løftet ikke en finger. Det var ganske enkelt noe jeg *måtte*. Alle mine egne planer ble omsnudd. Men i tilbakeblikk ser jeg at det var veien jeg skulle gå.

Så underlig for alle som kjenner den sindige, likevektige og tilsynelatende så uforstyrrelige John Willem Gran, at nettopp hans livsløp skulle bli formet av de plutselige nedslagene, de brå omkastene som forandret alt! Hans egen legning peker så entydig i motsatt retning: langsom modning og ubrutte linjer er det man ville ha ventet seg. Men noen ville det *annerledes*.

- Som gutt ble jeg ateist, forteller han. “Det var lite religion i hjemmet, men religionsundervisningen i skolen ble utslagsgivende - den virket stikk imot hensikten. Jeg nektet å la meg konfirmere og sa jeg var ateist. Dermed *ble* jeg det.

- Som 16-åring brøt jeg opp fra hjemmet og drog til England. Så

kom jeg til München et par år senere for å studere musikk ved konservatoriet, forøvrig med Karl Marx som lærer! - ikke den berømte, det var 100 år for sent, men komponisten og dirigenten Marx. En dag kom jeg forbi en bokhandel som hadde utsalg, og jeg kjøpte en bunke buddhistiske skrifter til spottpris. Så begynte jeg å lese. I dager og uker var jeg oppslukt av buddhismens grunnskrifter. Det ble en filosofisk vekkelse. Jeg erklærte meg som buddhist.

- Det som grep meg, var læren om at menneskets misère bunner i uvitenhet om de dypere sammenhenger - vi lar oss rive med. Troen på sjelevandring virket meget logisk på meg, og ble langt på vei en forklaring på godt og ondt. Da jeg siden ble katolikk, var den det siste jeg oppgav - med et skrik.

- Den ateistiske verden er kjedelig, todimensjonal - møtet med buddhismen kom som en umåtelig berikelse.

- Så kom jeg tilbake til England i 1938 og studerte opera ved et læresenter i kunst og kultur, og veien gikk videre til Italia for utdypende

Ny irsk primas

Paven har utnevnt den 75 år gamle biskopen av Down og Connor, Cahal Daly, til erkebiskop av Armagh og primas for hele Irland. Han etterfølger kardinal Thomas O'Fiach som døde i mai i fjor. Daly, som er fra Belfast, har gjentatte ganger offentlig tatt stilling mot terrororganisasjonen IRA, men også stadig bebreidet de britiske myndigheter at de behandler Nord-Irland som en koloni, og oppfordret dem til å gjøre slutt på den økonomiske og sosiale dis-

krimineringen av katolikker. Hans bok om "Volden i Irland og den kristne samvittighet" fra 1973 vakte oppsikt.

Som biskop av Down og Connor, er han daglig blitt konfrontert med konflikten i Nord-Irland - Belfast er en del av dette bispedømmet. Konflikten har krevd 3.000 dødsopfre de siste 20 år. Utnevnelsen av Daly er hilst med glede i brede kirkelige kretser i Irland og England, melder det østerrikske katolske nyhetsbyrå KIPA.

Caritas Sverige satser på Aids-arbeid I Sverige er flere katolikker døde av Aids. Hvordan tar folk i menighetene vare på HIV-positive, Aids-syke og deres slektninger? Hva kan den katolske kirke gi som ikke samfunnet kan gi? Et seminar i Stockholm i november i fjor, arrangert av det svenske Caritas, tok opp disse spørsmålene, melder Katolsk Kyrkotidning.

Et hovedemne under diskusjonene ble hvordan kirken møter de homoseksuelle. Bob Vitelli fra Caritas Internationalis

4

opera-studier. Der kom det neste plutselige nedslaget som endret mitt liv. Det meldte seg i en helt hverdagslig situasjon, jeg satt hjemme og spiste. Med ett slo det ned i meg en overveldende sterk tro. Jeg visste det var Gud, og at han ville meg noe. Men foreløpig falt det meg ikke inn at denne nye trosvissheten hadde noe med kristendom og kirke å gjøre.

- Jeg hadde litt kontakt med et par katolske prestestudenter i Rom, Lars Messel og Ivar Hansteen-Knudsen, og plaget visst livet av dem med mine mange polemiske spørsmål. Til slutt henviste Hansteen-Knudsen meg til en jesuittprest som hadde bodd flere år i Danmark, pater Poppe. Det ble noen voldsomme diskusjoner. Jeg hadde fått det for meg at jeg skulle redde ham fra katolisismen. Men Poppe var en klok og tålmodig mann, som besvarte alle mine utfordringer logisk og omhyggelig.

Vårherres plan - ikke min

- Umulig å si når i denne prosessen jeg ble kristen. Det bygget seg opp langsomt. Men en dag i 1941 slo det plutselig igjennom. Jeg spaserte i Roms gater, og med ett sa jeg til meg selv: Jeg vil bli katolikk! Og da jeg hadde sagt det, ble jeg katolikk. Det var en lettelse og en stor glede.

- Jeg ante allerede da at Vårherre hadde hatt en plan med meg, og at han satte den igjennom nærmest på tross av meg.

- *Kjenner du noen annen biskop som har hatt en så underlig vei gjennom livet - ateisme og buddhisme, opera og film -?*

- Nei! Jeg kjenner tvertimot svært mange som ikke har hatt det!

- *Men krigen brøt inn i prosessen videre?*

- Jeg ble opptatt i Kirken i 1941 av pater Poppe og konfirmert av biskop Smit, den tidligere katolske biskopen av Oslo, i krypten under Peterskirken, ved dronning Kristinas grav. Først i 1944 kom jeg tilbake til England, der jeg tjenestegjorde under den senere general Bjarne Øen, i den norske etterretningstjenesten. 9. mai 1945 ble jeg sendt til Tromsø, og senere til Bergen og Oslo. Jeg endte som liaison-offiser mellom det britiske og det norske befalet på Akershus festning.

- *Og så ble det film?*

- Ja. Etter krigen mistet jeg troen på at opera som kunstform hadde noen fremtid. Det var ikke skrevet interessante operaverker på lenge. Jeg trodde opera hørte førkrigsverdenen til. Det gremmet meg å måtte erkjenne at fremtidens medium var filmen!

- Så ble jeg regiassistent under Vibe-Müller. Den store oppgaven var tungtvannsfilmene, om de eventyrlige sabotasjeaksjonene i Telemark. Vi klippet filmen til i Paris.

- På slutten der kom det et stort alvor over meg, og en følelse av at noe var i vente. Jeg begynte å gå i messe hver dag. Det var begynnelsen til en ny konversjon. Hjemme igjen i Norge tok jeg meg et år til å få artium, som var blitt utsatt p.g.a. krigen - og til å tenke. Høsten 1949 visste jeg at jeg måtte gå i kloster. Jeg hadde ikke lyst - men jeg simpelthen måtte!

- Det var naturlig for meg å dra til

England, det var jo derfra kristendommen kom til oss. Jeg forsøkte meg hos benediktinerne, men de rådet meg til å velge cistercienserne. Slik kom jeg til Caldey, en øy i havgapet utenfor Wales. Straks jeg kom dit, visste jeg at der skulle jeg være. Jeg hadde funnet frem, og ville bli der resten av mitt liv.

- *Men påny var det en annen som ville noe annet?*

- Jeg var der i ti år. Så ble jeg sendt til Rom for å ta den teologiske lisensiatgraden. Da jeg omsider var kommet hjem til Caldey, fikk vi plutselig tilbud om å sende meg tilbake til generalhuset i Rom som ordenens økonom. De hadde registrert at jeg mestret italiensk, og at jeg kunne kjøre bil!

Fra munk til biskop

- I 1962 fikk jeg beskjed om at jeg var kalt til å bli biskop av Oslo. Jeg ante fred og ingen fare - cisterciensere blir praktisk talt aldri utnevnt til biskoper. Jeg holdt på å besvime. Det var prefekten for Propagandakongregasjonen, kardinal Hamer, som brøt den forferdelige nyheten at jeg skulle bli biskop Mangers etterfølger - og han nektet meg betenkningstid; det var det bare sekularprester som hadde krav på, sa han. Det var nok en taktisk overdrivelse, men han var vel lei av å drive overtalelseskunster overfor motvillige bispekandidater. Jeg var helt ute av meg. Men klosterlivet hadde vent meg til å adlyde.

- *Det var en vanskelig overgang?*

- Ja. En avvenningsprosess fra det livet som var blitt mitt. Da jeg kom til Oslo, var jeg usikker og redd. Men jeg fikk hjelp. Siden skjønte

beklaget i den forbindelse at spørsmålet omkring bruk av kondomer er "låst" i kirken. Det er ikke nok å oppfordre til troskap i et parforhold som et middel mot spredning av Aids. Ifølge Vitelli "skal vi selvsagt arbeide for en forandret verden, men hva gjør vi mens vi er på vei dit?" En av oppgavene for menighetene i dagens situasjon er å skape miljøer hvor alt det vanskelige og vonde forbundet med Aids kan tas opp.

KATOLSK KYRKOTIDNING

Uten press utenfra er de så godt som døde!

«Vanligvis vil vi drepe fangene.» uttaler en tidligere sikkerhetsagent fra Latin-Amerika. «Hvis presset utenfra er stort – f.eks. fra Amnesty eller fra andre land – sender vi dem kanskje til en jury. Men dersom det ikke kommer noe press utenfra, er de så godt som døde!»

Mange land bruker store ressurser på tortur, fengsler og dødsstraffer. Det kreves en stor innsats for å avdekke dette. Amnesty mobiliserer tusenvis av frivillige til effektive internasjonale kampanjer og yter praktisk hjelp til dem som står overfor politisk fengsling, tortur eller henrettelse.

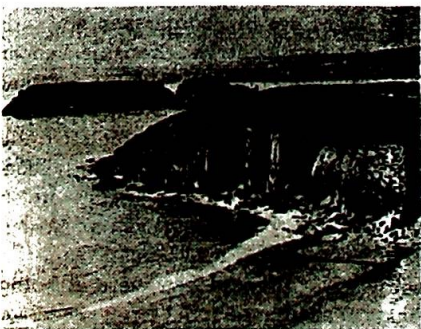
Amnesty Nytt

Den unge cisterciensermunken John Willem Gran.

jeg at klosterlivet hadde vært en skolegang for den oppgaven jeg skulle gå inn i.

- Jeg er dypt takknemlig for at jeg fikk lov å være biskop i denne

Utsikt mot Caldey Island

fasen - under og etter konsilet! Det var en stor og vanskelig utfordring, som måtte takles varsomt under våre små forhold. Jeg brukte timer for å tenke ut hvordan det nye kunne føres inn uten å rive over for mange tråder. Som konvertitt hadde jeg ikke store problemer med det nye selv - men jeg forstod godt hvor smertefullt det måtte være for mange andre. Det var imponerende at biskop Mangers, som nå var 75 år, heller ikke hadde store vanskeligheter med å tilpasse seg det nye. Og i hele bispedømmet var det umåtelig mye innsatsvilje og entusiasme for de store oppgavene som ble lagt på oss! Jeg fikk en bred kontakt som var til stor berikelse og hjelp.

- Du kom aktivt med i selve konsilarbeidet?

- Ja, og det var en rik opplevelse. Jeg ble jo vigslat i 1963, og det var først i 1964-65 at det kom stor bevegelse i utviklingen under konsilet. Jeg ble allerede det første året som biskop innvalgt i Sekretariatet for kristen enhet, og opplevde Bea, Congar, Willebrands og Hamer under det spenningsfylte forarbeidet med sentrale konsildokumenter. Jeg opplevde pave Paul VI på nært hold - og er overbevist om at han vil bli regnet som en av de store paver.

- Mange ble overrasket og skuffet da du trakk deg tilbake som biskop i 1983...

- Jeg følte meg rett og slett utbrukt. Det var den eneste gang jeg selv grep inn i mitt eget livsløp, men beslutningen var modnet gjennom lang tid, og jeg vet den var riktig. Tingene skjer så raskt i vår tid,

arbeidsbyrden er blitt så stor, omstillingskravene så sterke, at man må spørre seg selv med desto større aktsomhet om tiden er inne. Det var den for meg. Synkende pensjonsalder i samfunnet forøvrig burde få visse utslag også i Kirken. Jeg har sett for mange biskoper som er blitt sittende for lenge.

- Og så ble det hus på Korsika. En gammel drøm?

- Ikke om Korsika! Jeg besøkte Korsika for første gang i 1981 sammen med biskop Suhr. Men jeg falt pladask. Så det var vel drømmen om en ø - den har jeg hatt i hjertet lenge.

- "The Man Who Loved Islands" - er det ikke så Stevensons bok heter?

- Det er noe betryggende sluttet ved øer, man vet hvor man er. Det er ikke så mange kjærligheter en 70-åring får oppleve - så man får ta dem med seg, iallfall de lovlige!

- Men du har fortsatt adskillig kirkelig arbeid?

- Jeg har alltid vært særlig opptatt av den nordiske bispekonferansen. Etter min avgang fortsatte jeg i to år som formann der, så ble jeg generalsekretær i 4 år, og nå assisterer jeg biskop Schwenzer som hans vise-generalsekretær. Det innebærer også adskillig reising, for konferansen er sterkt engasjert internasjonalt. Og jeg hjelper til etter evne her hjemme. Så det er nok å ta seg til!

- Paven blir kritisert for å ha satt den økumeniske bevegelse i revers?

- Det synes jeg er en overfladisk og urettferdig kritikk. Det er overhodet ikke mitt inntrykk. Han er

Kristne arrestert i Kairo

Det er nå kjent at den egyptiske regjeringen har arrestert fire nye kristne med muslimsk bakgrunn i Kairo.

Etter mordet på president Anwar Sadat i 1981, har en rekke unntakslover gjort rettssikkerheten mindre i Egypt, ikke minst for kristne. Man kan sitte i 30 dager før saken blir prøvet i en forhørsrett. Unntakslovene tilsier at det ikke er nødvendig at siktede er til stede under forhandlingene i forhørsretten. Om dommeren likevel skulle løslate den siktede, kan innenriksministe-

ren utstede ny arrestordre.

De siste arrestasjonene følger en rekke tilsvarende det siste året. Siden januar 1990 har fem kristne klart å forlate Egypt etter at de er arrestert for å ha konvertert til kristendommen.

Det antas at de arresterte det gjelder, har falt i hendene på medlemmer eller sympatisører av en ekstrem islamsk retning. En egyptisk menneskerettighetsgruppe bekrefter at mishandling av kristne finner sted i dagens Egypt. NØP

Kirke åpnet i fangeleir

Nylig ble den første kirke inne i en fangeleir åpnet i Sovjetunionen. Kirken, som er viet til St. Peter og St. Paulus, ligger sørøst av Bajkalsjøen. Myndighetene i Sovjet samarbeider nå med kirken for å høyne moralen i samfunnet. Ikke minst blant fanger. ROPET FRA ØST

6

"I en tid da vårt statskirkelige bispekolleg mer og mer fortoner seg som et vanlig norsk herredsstyre, er det mange som tenker med stolthet på John Willem Grans bispeprofil gjennom 20 krevende år." Her ved skrivebordet i Akersvn.5, noen år før de 20 årene var over.

meget økumenisk sinnet - og samtidig meget polsk. Det er en løfterik kombinasjon. Man merker jo, nå kontaktene østover åpner seg for fullt, at i Øst-Europa har det ikke vært noen økumenikk overhodet. Det har stor betydning for den kristne utvikling i hele Europa at paven går foran i å anspre til samtaler kirkesamfunnene imellom.

- Et så merkelig og mangeartet liv - har det ikke slått deg at du må skrive om det?

- Jo, jeg er faktisk igang! Mange har presset meg, og etterhvert kom jeg til at jeg hadde noe å fortelle. Men jeg vil ikke la meg presse til noen "dead-line". Skriver i den rytme som passer meg ...

"St. Olav" kommer for sent til å utdype gratulasjonene med en årsmålsdag som snart ligger ett år tilbake i tiden. Men til gjengjeld kan vi gratulere oss selv - *ante festum!* - med at biskop Gran omsider har overtalt seg selv til å oppfylle et ønske mange har hatt: At han skulle gi oss sin egen beretning om et livsløp som fikk mange slyngninger, men hvor alt allikevel samler seg til ett mønster, fordi Gud alltid "skriver rett".

Jødisk/arabisk dialog - tross Golfkrisen - Konflikten i Golfen må ikke hemme eller avbryte vår felles streben for fred i Det hellige land, sier israelske fredsaktivister og palestinerne fra de besatte områdene i en felles erklæring før jul da de gjenopptok dialogen om fred i Midt-Østen. Israelsk lovgivning anser slike sammenkomster for å være i strid med loven.

KATOLSK ORIENTERING

Skremmende bølge av henrettelser i Iran

Iran har "ikke gjort noe" for å stoppe de "stadige og hensynsløse" brudd på menneskerettighetene landets regjering forøver, heter det i en rapport fra Amnesty International. Som hevder at mer enn 5000 mennesker er blitt henrettet i Iran i løpet av de tre siste årene." En dødskommisjon sendte halvparten av dem til galgen i løpet

av noen måneder under den verste bølge av politiske henrettelser siden begynnelsen av 80-tallet."

Til tross for de politiske endringer samt slutten på krigen med Irak, fortsetter Iran å henrette politiske fanger etter få dagers fengsel. De nektes juridisk hjelp samt å innkalle forsvarsvitner under rettsaken, heter det i Amnestys rapport.

CATHOLIC HERALD

Omkring Golfkrisen: Krig - en uakseptabel løsning 7

Når dette nr. av St. Olav leses, har vi passert den 15. januar - fristen FN har satt for tilbaketrekking av de irakiske okkupasjonsstyrker fra Kuwait. Dersom krig i den persiske bukt er et faktum, er nedenstående refleksjoner og advarsler muligens noe akterutseilt? Eller kanskje nettopp høyst påkrevet?

Krigstrusselen i Persiabukten har avslørt et påtrengende behov for å revidere "den kalde krigs strategi og atomavskrekkingen", sa den pavelige nuntius ved FN, erkebiskop Renato Martino, i et møte for en tid siden med hovedforsamlingens nedrustningskomité, ifølge *Catholic Herald*. Den "massive utplassering" av våpen i Midt-Østen etter Saddam Husseins invasjon av Kuwait står i "skremmende kontrast" til stormaktenes skrinlegging av gjensidig fiendtlighet. "Golfkrisen er en påminnelse om at faresignaler må tas alvorlig i tide slik at den fred vi opplever nå i kjølvannet av den kalde krigen, ikke må bli et tynt lag som dekker over den militarisme som fremdeles er dypt forankret i nasjonenes psyk."

Fremst blant disse truslene er den pågående modernisering av atomvåpnene som følger i maktbalansopolitikkens spor, en politikk som på lang sikt "på ingen måte er moralsk akseptabel", sa erkebiskop Martino. Han oppfordret til oppslutning om konferansen i januar 1991 om delvis forbud mot prøvesprenginger. "En slutt på atomvåpnene betyr

ikke at vi får en perfekt verden, men det vil i det minste gi det politiske samfunn mer anledning til å ta seg av andre overhengende trusler mot freden - som økonomisk og sosial nød."

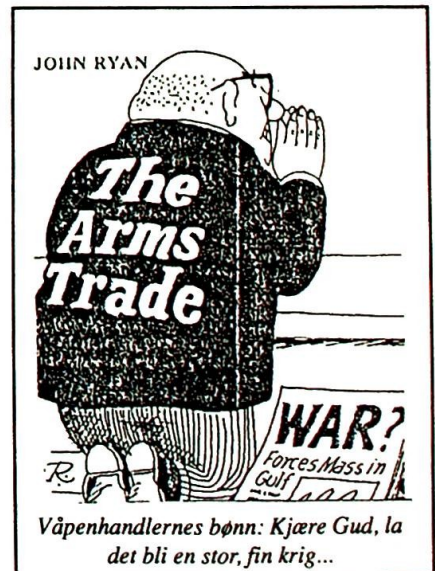
Under et symposium om Midt-Østen kort før jul sa erkebiskop Martino at "muslimer, kristne og jøder på ny må lære å leve fredelig side om side i Midt-Østen". Konflikten mellom araber-statene og Israel er selve roten til den ustabilitet som hersker i området, mente erkebiskopen som oppfordret til "raske, rettferdige og varige løsninger for å unngå masseødeleggelse i området." Om konflikten i Golfen sa Martino bl.a.: "Vi er i vår fulle rett når vi fordømmer den griskhet som får et land til å invadere et annet. Men vi må heller ikke tåle de internasjonale våpenhandlernes grådighet: De har tjent store penger på våpen som de nå tar avstand fra fordi de er rettet mot dem selv. Det er blod på altfor mange hender i denne delen av verden. . . Mangelen på ekte og fri meningsutveksling og politisk diskusjon i området ved Persia-bukten har undergravet de nasjonale regjer-

ingers legitimitet og redusert deres virke til hensynsløs maktutfoldelse."

Å gå til krig for å få slutt på Saddam Husseins regime i Bagdad, vil være umoralsk og få følger som vil prege forholdet mellom muslimer og kristne i generasjoner fremover, noterte det italienske jesuitt-tidskriftet *La Civita Cattolica* før jul.

Til slutt noen ord fra pave Johannes Paul II, riktignok fra 1982 da Falklandskrisen var på sitt verste, men likefullt aktuelle? "Den moderne krigføringens omfang og de redsler den fører med seg, gjør at krig i dag er en fullstendig uakseptabel måte å løse problemer mellom nasjonene på. Krig bør være noe som tilhører historien og en tragisk fortid. Den bør ikke innrømmes noen plass på fremtidens dagsorden."

Stedet der ordene ble sagt, understreker poenget ytterligere - det var Coventry!

R.I.P.

Vår kjære
SØSTER ELEONORE BÖRGER
døde i Oslo, 1. juledag 1990,
i en alder av 67 år
og etter 39 års klosterliv.
Vi anbefaler vår avdøde medsøster
til de troendes forbønn.
ST. JOSEPHSØSTRENE

*Min sjel tørster etter den levende Gud.
Når skal jeg tre frem for hans åsyn?*

8 Hyrdebrev om karmelklosteret i nord: Et åndelig kraftsentrum

“Grunnleggelsen av et karmelittkloster i Tromsø er noe av det største som er skjedd i vårt kirke-distrikt i de siste årtier - med dette klosteret har vi fått et åndelig kraftsentrum i vårt stift som vi er meget glade for,” skriver biskop *Gerhard Goebel* i et hyrdebrev i anledning klostergrunnelsen. Hans tanker og ønsker i forbindelse med det første kontemplative kloster i Nord-Norge turde ha interesse og appell også ut over Tromsø stift.

Den 8. september 1990 kom 12 karmelittnonner til Tromsø for å grunnlegge et kontemplativt kloster. Det dreier seg om polske søstre som for seks år siden grunnla et kontemplativt kloster på Island etter at de nederlandske karmelittsøstre måtte gi opp sitt kloster der og trekke seg tilbake til Nederland. Det nye klosteret på Island har hatt så stor fremgang at det nå kan grunnlegges et nytt kloster. Til tross for flere andre langt bedre tilbud, valgte søstrene å etterkomme min invitasjon om å komme til Norge og grunnlegge et karmelittkloster i Tromsø - noe vi selvsagt er meget glade for og anser som noe av det største som er skjedd i vårt kirke-distrikt de siste årtier.

De religiøse ordener har alle sitt særpreg. Hver enkelt orden har fått et særoppdrag, et kall til å legge spesiell vekt på én bestemt side ved den felles tjeneste. Karmelittenes særlige oppdrag er å gi vitnesbyrd om bønnens betydning i verden og i

den enkelte troendes liv. Bønn er å løfte sinn og hjerte mot Gud - med eller uten ord. En felles oppgave for oss alle. Men vi vet hvordan det er med vårt bønneliv - hvordan de daglige gjøremål, arbeid og fritid holder oss borte fra den indre forening med Gud. Men nettopp denne indre forening er kontemplasjonens innerste vesen. Kontemplasjon er en form for indre bønn, uten ord eller resonnerende tanker. Man søker stillhet og konsentrerer sin bevissthet om Guds nærvær og kjærlighet. Man kan si at kontemplasjon er et bevisst samvær med Gud i stillhet og kjærlighet. Gjennom slikt samvær kommer Gud og menneskene i et stadig mer fortrolig forhold til hverandre.

For å kunne realisere dette, for å vie hele sitt liv til Gud i bønn, kreves det en viss tilbaketrakkethet og stillhet, ensomhet og taushet, for bare da er mennesket virkelig i stand til hele tiden å være lydhør overfor Den Hellige Ånds innskytelser. Denne stillhet og tilbaketruk-

kethet markeres ved den strenge klausur - avstengthet - som hører med til en kontemplativt kloster. Den stadige bønn ville være en umulighet om man ikke avsatte tid til konsentrert bønn. I Karmel bruker man to timer daglig til slik bønn og meditasjon i kapellet. Her ber man også tidebønnene sammen. Den liturgiske bønn gir næring for den enkeltes personlige bønn. Ingen må tro at nonnene lever dette livet i avsondrethet og bønn bare for å oppnå frelse for seg selv. Når de lever i Guds nærhet og får dypere kontakt med ham, angår det oss alle og hele verden. På usynlig og mysteriøs vis er de med og løfter oss og hele menneskeheten opp mot Gud.

Et slikt klosterliv mangler dermed heller ikke et sosialt aspekt, det ligger bare på et litt annet plan. Vi er vant til at ordensfolk med sin tjnende nestekjærlighet hjelper folk hvor det måtte være behov for det: i sykepleien, som lærere i skoleverket, i barne- og eldreomsorgen eller hvor det måtte være. Karmelittnonnene øver sin nestekjærlighet ved at de tar våre bønner med inn til Gud. Derfor kan vi også be søstrene ta spesielle bønneintensjoner med i sine bønner. Ved sitt liv er søstrene en stadig påminnelse om Jesu ord til Martha: “Martha, Martha, du gjør deg strev og uro med så mange ting, men ett er nødvendig. Maria har valgt den gode del, som ikke skal tas fra henne.” Edith Stein, filosofen og martyren for vår tid, som pave Johannes Paul II for noen år siden saligkåret, sier det slik: “Bønnen er det største menneskets ånd kan prestere.”

R.I.P.

Vår kjære medsøster
SØSTER THEODORA DIJKSTRA
døde den 7. desember 1990,
i en alder av 82 år.
Den avdøde anbefales
til de troendes forbønn.

ST. FRANCISKUS SØSTRENE

*Kom, dere, min Fars velsignede
og ta i arv det rike som er gjort rede for dere
fra verdens grunnvoll ble lagt.*

i Tromsø stift

9

Glade søstre og noviser i klosteret i Tromsø.

Bønn, faste, selvfornektelse og nestekjærlighet er de klassiske midler for å nå frem på fullkommenhetens vei. Vi er alle på den veien eller må slå inn på den, hvis ikke hele vårt liv skal bli feilslått. Her er karmelsøstrene et tegn for oss som peker på det eneste nødvendige. Og nettopp dette har vi jo så vanskelig for å se. For godt og vel 100 år siden kom St. Elisabethsøstrene til Nord-Norge for å hjelpe en fattig befolkning - ved å vise kristen nestekjærlighet, hjelpe til å dekke de materielle behov. Disse behov er i dag langt på vei dekket, men den åndelige fattigdom er på ingen måte blitt mindre, snarere tvert imot. Her viser karmelsøstrene oss: "Søk først Guds rike, og alt annet skal dere få attpå."

Med stor glede kunne søstrene for en tid siden ta imot et personlig brev fra vår Hellig Far, pave Johannes Paul II, datert 8. november 1990. Der skriver paven: "Det er

for meg en stor glede at dere er kommet til Tromsø, til et nytt sted hvor dere er blitt godt mottatt av deres biskop. Det gleder meg at dere med hellig iver går inn for deres oppgave, til Guds ære og til ære for Jesu uplettede mor. Jeg ønsker dere nye og gode kall slik at lokalkirken kan styrkes, og at den ved deres bønn sikres nåden som den trenger."

Med karmelklosteret har vi fått et åndelig senter i vårt stift som vi er meget glade for. Søstrene er med på å høyne den lovprisning av Gud som vi som lokalkirke må bære frem; samtidig hjelper de oss med sin forbønn. Måtte også vi ta imot det vitnesbyrd om bønnens betydning som de avlegger gjennom sitt liv, slik at vi lar oss inspirere til å gå bønnens vei i raskere takt enn før. Måtte frukten av deres liv hos oss bli at bønnens ånd blir utbredt i rikelig monn blant de troende i Tromsø Stift og i hele landet.

Kroken på døren for skattefrie gaver

Odelstinget satte i begynnelsen av desember kroken på døren for skattefrie gaver ut over dagens adgang til å gi til enkelte forskningsformål som f. eks. kreftaken. Et forslag fra de tre tidligere regjeringspartier om begrenset adgang til skattefrie gaver - som bl.a. ville kommet kirker og kirkelige institusjoner til gode - ble nedstemt. Man hadde regnet med subsidiær støtte fra Fremskrittspartiet i denne saken, men FrP stemte mot og ble derved tungen på vektskålen.

De store kristne organisasjonene er både skuffet og oppgitt over at forslaget er nedstemt, skriver avisen *Vårt Land*: "Dermed kan toget være gått for ordningen organisasjonene har jobbet for i snart ti år."

Også *Norsk Katolsk Legmannsråd* har arbeidet for å fremme denne saken: Man presset på under regjeringen Willoch og fikk til svar at saken var til behandling og i god gjenge. Men da regjeringen Harlem Brundtland overtok, ble saken lagt på is. Syse-regjeringen tok den opp igjen, men altså uten særlig hell.

St. Olav beklager Odelstingets vedtak og oppfordrer katolske instanser til å ta saken opp igjen, evt. i samarbeid med andre kristne grupperinger. Selv om det forslag som lå på bordet, satte en heller lav grense for de skattefrie beløp, var det et skritt i riktig retning: Alle andre vest-europeiske land har gjennomført skattefrihet for gaver til forskning og institusjoner i større eller mindre grad. ●

Britiske politikere ønsker økumenisk helgen

Foreløpig har 26 medlemmer av det britiske underhuset undertegnet et brev om at paven bør kåre den engelske kardinalen John Henry Newman, som døde i 1890, til helgen. Newman, som først etter mange år som anglikansk prest, teolog og forfatter ble opptatt i Den romersk-katolske kirke, vil i så fall bli den første økumeniske (felleskirkelige) helgen.

Brevet er undertegnet av politikere fra de tre ledende partiene i britisk politikk, og

med ulik kirkebakgrunn. Det vil i så fall være Den katolske kirke i England som formelt må søke Vatikanet om at den langvarige prosessen med sikte på mulig helgenkåring startes.

Newman er "på en særlig måte forutbestemt til å bli den første økumeniske helgen," skriver de britiske politikerne, og sier at Newman var "en av vårt språks beste prosaforfattere, dikter, pedagog, fornem og elskverdig polemiker, anglikansk akademiker ..., kardinal og trofast forkynner av evangeliet".

Kristne institusjoner?

Hva er det egentlig som gjør en institusjon til en kristen sådan? Spørsmålet dukker stadig opp innenfor diakonien, skriver Aage Müller-Nilssen, generalsekretær i Kirkens Bymisjon. Er det gudsord eller religiøse bilder på veggene? Er det andaktsliv og bordbønner? Eller er det antallet kristne medarbeidere?

Müller-Nilssen understreker viktigheten av «å finne veien og formen for den verdiforankrede virksomhet i tjeneste for mennesker i en kultur der fag og tro har

10 Samtale om økumenikk med pater Finn D. Thorn: Kirken i tiden

I fjor var det 25 år siden konsilsdekretet **Om økumenikken** ble kjent for den norske allmennhet - det ble lest opp i St.Olav kirke i Oslo under uken for kristen enhet. Og i år er det 25 år siden kardinal Willebrands, dengang kardinal Beas høyre hånd i Sekretariatet for kristen enhet, talte til en stor økumenisk skare i samme kirke, og like mange år siden 1.200 mennesker troppet opp i domkirken i Bergen for å oppleve den første katolske prest på prekestolen der i nyere tid samt lytte til en samtale om troen mellom sognepresten og daværende domprost Per Lønning. De økumeniske jubeldatoer ligger tett som haggel i disse tider.

All grunn derfor til å oppsøke en som var økumen lenge før det var stuerent i katolske kretser å være noe slikt, nemlig **pater Finn D. Thorn**. Som stod for opplesningen i St. Olav den gang, og som dertil runder de 85 nå i januar, altså nok et jubileum.

Men først en liten oppfriskningsrunde om ting som ligger en tid tilbake. Omkring den første verdenskrig vokste den moderne økumeniske bevegelse frem, men den katolske kirke valgte å stå utenfor. I det pavelige rundskriv med den alvorlige tittel *Mortalium animos* (De dødes sjeler) fra 1928 ga pave Pius XI klart uttrykk for at Roma hverken kunne eller ville samarbeide med den internasjonale økumeniske bevegelse på offisiell basis. Enkelte katolsk geislige ønsket økumenisk kontakt, men slikt var nærmest isolerte avvik. Da Kirkenes Verdensråd ble stiftet i 1948, valgte Den katolske kirke å stå utenfor, men siden 1968 har den vært med i rådets Kommissjon for tro og kirkeordning. I 1960 opprettet Vatikanet Sekretariatet for kristen enhet med bibelforskeren kardinal Bea som leder, et tegn på at noe var i gjære. Og den 21. november 1964 vedtok Det 2. Vatikankonsil med stort flertall dekretet *De oecumenismo*. Det hører med til historien at biskop John Willem Gran var medlem av den

kommisjonen som utarbeidet det første utkast til teksten og senere overvåket dens mange utviklingsstadier.

Dekretet ga slipp på en absolutt identifikasjon mellom Kristi kirke og Den romersk-katolske kirke, og det fastslår at det finnes et visst "hierarki mellom den katolske kirkes ulike trossannheter, idet ikke alle kan føres tilbake til den kristne tros fundament på samme måte". Det oppfordrer til teologisk dialog med de "adskilte brødre" og til å gi avkall på polemikk. Og - som pater Thorn skriver i sin presentasjon av dekretet i St. Olav (nr. 2.-1965): "Ikke minst interesse knytter det seg til at betegnelsen 'kirke' også er beholdt for de kirkene som er utgått fra reformasjonen." Hele teksten, som dekker snau 32 små sider i St. Olav Forlags utgave fra 1967, ble lest opp i sin helhet i St. Olav Domkirke den 25. januar 1965.

- Kirken var stappfull den januardagen, minnes pater Thorn. - Dekretet ble lest opp etter gudstjenesten, og jeg hadde den

glede å lese de første deler, så overtok Nils Heyerdahl, mens jeg tok slutten. Opplesningen markerte den offisielle katolske anerkjennelse i Norge av den økumeniske bevegelse, og de nye tanker og holdninger kom nok som en overraskelse for mange. For meg var det hele en stor opplevelse - med et fornøyet lite etterspill: Da vi strømmet ut av kirken, bemerket min medbror pater Le Breton, som var litt av en skøyer: "Jeg har inntrykk av at De puttet inn noen av Deres egne notater her og der underveis!" En alvorlig anklage - som jeg ble svært glad over å høre.

Det tok tid før den økumeniske besinnelse kom på katolsk hold. I innledning- en til sin omtale av dekretet i bladet St.Olav (nr. 2-1965) skriver pater Thorn at "det er ikke så svært lenge siden at en økumenisk innstillet katolikk risikerte å bli betraktet som en noe suspekt person, nærmest som en slags 'halv-protestant'" Her ligger det nok til dels egne opplevelser bak: Eldre årganger av norske kato-

vært atskilt på en gal måte, men vi skal ikke inn i – eller tilbake til – de religiøse forenklinger ...

Bilder på veggene eller rom som symboliserer Guds nærvær og virkelighet kan være bra. De gode frihetens former for andaktsliv kan være viktige, det betyr noe å ha medarbeidere som er med på troens premisser. Men intet av dette alene garanterer for det kristne. Det gjør bare den ledelse som gir Helligånden rom for utfoldelse.»

Fra «Bymisjonæren»

Passer ikke som helgen

Ifølge Den katolsk-jødiske dialoggruppe i Brasil bør Vatikanets Kongregasjon for saligkåring gi opp arbeidet med en evt. saligkåring av dronning Isabella av Spania.

I en resolusjon i forbindelse med 25-årsmerkingen av dekretet "Nostra aetate" minner gruppen Vatikanet om at dronning Isabella i sin tid "undertegnet ediktet om landsforvisning av jøder og muslimer fra

den iberiske halvøy. . . Selv om Isabellas iver for den kristne tro er forståelig ut fra den historiske sammenheng, bør hun - i lys av Det 2. Vatikankonsil - ikke anses som et forbilde på hellighet," heter det i resolusjonen, som hevder at "en saligkåring av Isabella vil virke sårende på alle dem som i dag ønsker en inter-religiøs dialog".

CATHOLIC HERALD

likker kan bevitne at det var revolusjonerende ting og mistenkelig lutherskklingende toner i mangt av det den tidligere lutheraner Thorn serverte, bl.a. i Katolsk Studentlag, på 40-tallet da han var blitt munk og prest! Og hverken revolusjon eller Luther stod særlig høyt i kurs for den tids katolikker. Men pater Thorn fant at han måtte ta med seg sin fascinasjon for den merkelig sammensatte Luther samt hans dype evangeliske lengsler inn i sin nyvunne katolske kristentro. Det var uhørt her hjemme og gikk ikke upåaktet hen. Først i 1965 hørtes lignende toner fra offisielt katolsk hold.

- Hvorfor tok det slik tid før den katolske kirke ble økumenisk?

- Fire hundre års motreformasjon avvikles ikke over natten! Og den var svært så grunnfestet både i katolsk tenkning og teologi og blant legfolk - også her hjemme. Og motreformasjonen var sterke saker. Jeg har tekstene fra Tridentinerkonsilet her, og hør bare hva som sies: "Den katolske kirke er den eneste som er ledet av Den Hellige Ånd; den er også

den eneste som er ufeilbarlig når det gjelder tro og moral. Alle de andre som tilræner seg navnet kirke, er under ledelse av djevelens ånd. De faller nødvendigvis i alle slags forferdelige villfarelser når det gjelder lære og moral." Dette var offisiell katolsk lære frem til konsilet og den offisielle helomvendingen.

- St. Olav fikk påpakning fra visse hold fordi vi brukte karakteristikken helomvendning - lånt fra en av Deres artikler - om den katolske kirkes økumeniske selvbesinnelse i forbindelse med konsilet. . .

- Men det var en helomvendning! Og det på to områder: Det éne gjaldt den ytre holdning - det ble slutt på anklagene og forkjetringen av "de andre"; det andre var den katolske besinnelse på troens og evangeliets innhold. Her hadde det funnet sted en indre åndelig vekst hvor den katolske kirke langsomt og litt etter litt begynte å forstå hvor viktige reformasjonens spørsmål var. Ledende og representative teologer stod for denne "understrøm" som etterhvert ble mer synlig, og

som under konsilet veltet frem og ble selve hovedstrømmen.

- Mine lærere i Le Saulchoir, teologene Chenu og Congar, var blant disse klartseende og fremsynte teologer som også tok den belastning det var å ligge i forkant av den offisielle kirkelære. En skikkelse som Chenu viser hvor dyptgripende omveltningen har vært. Det hører med til bildet at da han døde i fjor, 90 år gammel, ble han ikke begravet fra dominikanernes klosterkirke i Paris, slik skikken er, men fra en fullsatt Nôtre Dame-katedral.

- De nevnte at mange fikk seg en overraskelse den januardagen 1965 da innholdet i "Om økumenikken" ble lest opp.

- Vi dominikanere, særlig patrene Raulin og Rieber-Mohn og jeg selv - alle tre med bakgrunn i Le Saulchoir - hadde hatt en del uformelle kontakter med lutherske teologer, bl. a. med professor Molland og med Karl Hafstad, redaktør for tidsskriftet "Vår Kirke". Men for den vanlige katolikk var nok de nye landevinninger litt av en overraskelse. En god del av æren for at folk her hjemme likevel så raskt ble grepet av økumenisk iver - for det ble de! - tilkommer biskop Jac. Mangers som langt fra var noen streng motreformator, men tvert om en åpen mann med evne til å forstå andre. Han var jo ingen ung mann heller på den tiden, godt over de 70, men altså langt fra stivnet, sier pater Thorn - og koster på seg et smil.

- Hvordan ser en garvet økumen på dagens situasjon?

- La meg begynne med å se litt bakover. Siden Kirkenes Verdensråd ble opprettet i 1948, har stadig flere kirker sluttet seg til rådet - siden 1968 har Den katolske kirke vært med i Kommissjonen for tro og kirkeordning. I denne tiden er kirkene kommet i nærmere kontakt med hverandre, og erkjennelsen av en dypere enhet er vokst frem. Men noen synlig organisatorisk enhet er det ikke blitt noe

Oppmuntre til dialog med jødedommen
Den nye verdenskatolikismen må klart fremme dialogen med jødedommen, sa kardinal Ratzinger, prefekt for Troskongregasjonen, i et intervju nylig. Det må understrekes at uten Det gamle testamentet og kontinuerlig kontakt med jødedommen, kan kristendommen ikke være trofast mot sine røtter. Ratzinger håper at katolikismen vil bli positivt mottatt i Israel. Begge parter må anstrenge seg for, så langt råd er, å unngå misforståelser, sa kardinal Ratzinger. KATHPRESS

Den behagelig lave moral

«Vi må ikke glemme at vi, samfunnet, har en farlig felles interesse i den behagelig lave moral,» sa Jacob Jervell nylig til *Vårt Land*. «Bare vi blir rikere av det, godtar vi nesten hva det måtte være...

Får vi ikke andre ledere i Storting og regjering enn dem med en gjennomsnitt, norsk økonomisk moral, ja, da kan vi pakke sammen. Den politiske moralen må ligge mange, mange hakk høyere.»

Barnepornografi bør kriminaliseres!

«Det er svært lett å få tak i barnepornografi her i landet, og trolig utnyttes også norske barn i denne kyniske industrien!» Uttalelsen kom nylig fra sosionom og politibetjent Einar Kristoffersen, som tok initiativ til et møte om seksuell utnyttelse av barn.

I samtlige 53 filmer som ble vist (seks av dem kan være laget i Norge) deltok barn under pubertetsalder eller tidligere. De yngste var kun fem år. Alle filmene er

12

av. Det verdifulle nye er at forholdet mellom dem mer og mer preges av forståelse og gjensidig respekt. Dessverre finnes det små fraksjoner som ennå ikke er kommet så langt.

- Her hjemme har pavebesøket, såvidt jeg kan se, hatt svært stor betydning I århundrer var paven den fjerne og farlige mannen som stod i spissen for en kirke som ikke ville ha noe med andre kirker å gjøre. Og så kommer det en from polsk pilegrim fra Roma som holder prekener som ikke inneholder noe som ikke kunne vært sagt i en luthersk kirke her tillands - og denne pilegrimen er paven!

- Og anklagen fra enkelte hold før pavebesøket var nettopp at katolsk kristendom er uevangelisk, og at det derfor ikke var grunnlag for noen felles guds-tjeneste i Nidarosdomen.

- Javisst. Men etter at denne evangeliske predikant fra Roma har vært her, finnes det ting som ikke lenger kan sies, og holdninger som ikke lenger kan opprettholdes her hjemme, selv om det fremdeles finnes enklaver og grupperinger som ikke har innsett det. En pamflett i stort opplag som den en privatmann sendte ut før pavebesøket - med de vanlige beskyldninger om at paven er anti-Krist og den store skjøge og lignende - kan man vanskelig tenke seg i dag.

- Men nylig anklaget representanter for Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke denne evangeliske pave for å ha gjort lite konkret for å fremme forbindelsen med andre kristne - snarere tvert imot, bl.a. ved å utnevne biskoper med liten eller ingen interesse for økumenikk.

- Og det beklagelige er at det er noe i det - skjønt på dette punkt er det vanskelig å vite om det virkelige er paven selv eller hans rådgivere, nærmere bestemt kurien, som bør lastes. Jeg tenderer mot å tro det siste. De mange konservative bispeutnevnelser er uheldig, men hvor meget skyldes de paven selv? Flere av hans rådgivere er eldre menn som ikke har vært i stand til å følge opp konsilets

intensjoner. Man fornyer ikke en konservativ institusjon som kurien over natten! Kurien har makten, og man spør seg hvor mye eller snarere lite samarbeid det er mellom den og paven.

- Jo, det har nok funnet sted en viss tilbakeskriving fra katolsk side, men spørsmålet er hvem det egentlig er som skur? Ta for eksempel den merkelige mannen kardinal Ratzinger, som både under konsilet og etterpå som erkebiskop i Munchen, var progressiv på mange måter, men som etter at han kom til Roma som leder for Troskongregasjonen, har begynt å skru klokken tilbake.

- Det mumles om at han ikke har tålt luftforandringen. Det er et godt stykke, både sånn og slik, fra Munchen til Roma. .

- Det later til det, ja. Personlig vil jeg tro at det i dag tør være en viss uenighet mellom Ratzingers Troskongregasjon - tidligere kalt Propagandakongregasjonen - og Sekretariatet for kristen enhet som ledes av kardinal Willebrands, en meget åpen teolog.

- Hvis vi så tenker Norge og økumenikk?

- Jeg ser optimistisk på forholdet mellom den katolske og den lutherske kirke her hjemme, i hvert fall når det gjelder de mer åpne og ledende teologer. Og hva enheten angår, så har vi allerede en høy grad av enhet på det åndelige og trosmessige plan, slik min kollega på statskirkesiden, økumenikkprofessor Niels E. Bloch Hoell også liker å peke på - og det tør vel være hovedsaken?

- Vi har den samme Bibel, den samme trosbekjennelse og de samme to hovedsakramenter, dåpen og nattverden. Men, som sagt, jeg har liten tro på noen organisatorisk enhet med paven i en eller annen lederposisjon. Kan vanskelig tenke meg paveembedet som uttrykk for den felles kristne tro her hjemme! Men så er det heller ikke på det synlige, organisasjonsmessige plan enheten ligger, men på det åndelige. . .

- Dypest sett var reformasjonen en tilbakevenden til vår tros røtter. Vårherre lovte apostlene at han skulle sende talsmannen, Den Hellige Ånd, som skulle veilede til sannheten og minne dem om den, altså et løfte til apostlene og deres etterfølgere om veiledning og beskyttelse. Med reformasjonen kom den store omveltning av den éne, men også ensrettede kirke. Så ensrettet var den blitt i senmiddelalderen at konsekvensen ble inkvisisjonen! Denne ensrettede kirke brøt sammen ved reformasjonen, men betyr det at reformasjonen var en "glipp" fra Den Hellige Ånds side - siden kirken altså ble splittet? Nei, også det nye som kom, var Åndens verk, og det nye var, dypest sett, en tilbakevenden til troens røtter. Når det er sagt, må det også understrekes at mangt av det reformasjonen innebar, langt fra var Åndens verk!

- Og Det 2. Vatikankonsil var, som De skriver i boken "Luther i mitt liv som katolikk", i flere henseender "nettopp svaret på de alvorlige spørsmål Luther stilte til den katolske kirke"?

- Ja, det har tatt oss fire hundre år å få dette Åndens verk virkeliggjort i form av gjensidig forståelse og respekt mellom dem som har det samme evangelium og som derfor, dypest sett, også den samme tro. Denne innsikt har ført til en ny holdning kirkene imellom hvor de evangeliske verdier kommer mer og mer til sin rett.

Mot den bakgrunn må man være økumenisk optimist, mener paterThorn. Teologen og dominikanermunken som ikke bare har vært vitne til en god porsjon nyere norsk kirkehistorie, men som har vært med på å skrive den - helt fra den tid da han nærmest ble forkjetret for sine synspunkter og frem til de samme synspunkter - endelig - ble hans kirkes egne.

Skjønt, når det gjelder økumenisk varme, innsikt og engasjement, ligger han nok, sin vane tro og sine 85 år til tross, fremdeles i forkant av utviklingen. UKJ

fremskaffet gjennom kontaktannonser fra pedofile i Norge.

«Situasjonen er langt verre enn jeg på forhånd hadde trodd,» sa personlig sekretær i Justisdepartementet Arild Vist, etter at han sammen med en rekke andre politikere, jurister og leger deltok i møtet. «Justisdepartementet går nå inn for å kriminalisere besittelse av barnepornografi og innføre importforbud mot barnepornografi også til privat bruk.»

Arbeiderbladet

Somalia verdens høyeste barnedødelighet

Somalia ligger i toppen på en av de triste-
ste statistikkene verden kjenner: Av 1.000
barn dør 122 før de har blitt ett år. Elleve
av 1.000 barn dør under fødselen.

Dette har ført statlige planleggere, hel-
sefolk og religiøse ledere sammen for å
finne bøtemidler på situasjonen. - Der er

nok mennesker, som på grunn av mangel-
full kunnskap om Islam, anser barnebe-
grensing som vranglære og synd, sa stats-
minister Mohamed Ali Samatar på en kong-
ress om islam og familieplanlegging.
Somaliske myndigheter vil nå satse mer på
helseopplysning, prevensjonsveiledning og
familieplanlegging. NØP

Nils-Petter Enstad: Betagende - med noen skjønnhetsfeil

13

- Hovedinntrykket er dette: En god og spennende reiseguide om "veien til Rom"; en bok til ettertanke og kanskje tilmed til oppbyggelse - skrevet med den blanding av humor og varme på den ene siden og refleksjon og skarpsyn på den annen som preger mye av det Pollestad skriver, noterer Nils-Petter Enstad bl.a. i denne anmeldelsen av pater *Kjeld Arild Pollestads* prisbelønte selvbiografi.

Med unntak av noen skjønnhetspletter og enkelte lovlig pompøse avsnitt, er Kjell Arild Pollestads bok "Veien til Rom" (Cappelen) både interessant og spennende lesning. Ytre sett er den beretningen om forfatterens egen religiøse utvikling, som førte ham til den katolske kirke og en tjeneste som prest i den, men først og fremst er den beretningen om et menneskes vei til Gud og til Kristus.

For å gjøre oss ferdige med skjønnhetsplettene: Pollestad har også i andre bøker gjort det klart at han ikke har særlig sans for vekkesmiljøers ofte nokså spesielle form for kultur og retorikk. Han har også mer enn antydning at han bente fram finner dem komiske. Også i denne boka understreker han dette poenget ved en nokså hjerteløs utlevering av en predikant som ikke helt klarte å formidle at grunnbetødningen av ordet "synd" er "å bomme på målet". Pollestads framføring av dette avsnittet i fjernsynsprogrammet LørDan har da

også avstedkommet en del kritikk, blant annet fra Rolf Tofte i Bergens Tidende, en skribent som heller ikke pleier å være av de mildeste når det gjelder denne typen predikanter.

Dermed det pompøse: Boka ville ha stått seg på at Pollestad hadde sløffet det første og det siste kapitlet med deres til tider nokså svulstige filosoferinger omkring livet, og i stedet konsentrert seg om det som jeg oppfatter som bokas hensikt: Å fortelle om Pollestads egen opplevelse av "veien til Rom".

Denne veien begynte på Jæren i 1949, der Kjell Arild ble født som den eldste av barna til et ungt par. Han vokste opp i et godt og harmonisk hjem som nok var tuftet på samtidens og miljøets almenfromme kristelighet, men som heller ikke gjorde mer ut av den enn som så.

Muntert, men likevel reflektert, formidler han møtet med de forskjellige autoritetene, så som læren og presten. Unge Pollestad kom

ut av konfirmasjonsforberedelsene som overbevist ateist, og beholdt denne oppfatningen av livet fram til våren 1971. Nærmest tilfeldig - om man da tror på tilfeldigheter; anmelderen gjør det ikke! - hadde han havnet i Rom og var blitt med to turistjenter på en påskegudstjeneste.

Der jeg "kommer fra", ville man sagt: Der møtte han Gud og ble frelst! I hvertfall ble denne reisen et vendepunkt i den unge Pollestads liv. Det neste ble teologistudier, deretter opplæring i katolsk tro, opptagelse i den katolske kirke og endelig prestevigsel. Alt dette forteller han meget bedre om enn det jeg kan gjøre, og han forteller det med en blanding av humor og varme på den ene siden og refleksjon og skarpsyn på den andre; en syntese som preger mye av det Pollestad skriver, og som i blant kan løpe avgårde med ham.

Ved hjelp av diverse små avstikkere og visitter får han også sagt noe - iblant vesentlig! - om ting vi har mistet underveis, som regel i "fremskrittets" og utviklingens navn.

Hovedinntrykket er dermed dette: En god og spennende reiseguide om "veien til Rom"; en bok til ettertanke og kanskje tilmed oppbyggelse.

Kjell Arild Pollestad
VEIEN TIL ROM
Hvordan jeg ble katolikk
Cappelen

Tibet: Kontroll over klostrene

De største klostrene er nå bevoktet av kinesiske tropper. Myndighetene legger seg opp i hvilke seremonier som gjennomføres, og tvinger nonner og munkers til «politisk omskolering». Omskoleringen møtes med utstrakt boikott og ser ut til å være nokså virkningsløs, tatt i betraktning den viktige rollen munkers og nonners fortsatt spiller i nasjonalistiske demonstrasjoner, leser vi i «Verdens Tak», informasjonsblad utg. av Den norske TIBET-komité.

Polsk hyrdebrev om antisemittisme
Vi uttrykker vår oppriktige beklagelse over alle antisemittiske handlinger som noen gang er forekommet på polsk grunn, heter det i et hyrdebrev de polske biskoper offentliggjort før jul, der de også skarpt fordømmer de antisemittiske tendenser i landet. Men de mener det er feil å fremstille Polen som en spesielt jødefiendtlig nasjon. Hyrdebrevet, som er det første i sitt slag i nyere polsk historie, ble lest opp i landets katolske kirker den 20. januar.

Ifølge avisen Vårt Land sier en talsmann for jødene i Polen at fordømmelsen kommer for sent, og viser til de mange antisemittiske utspillene som ga den polske presidentvalgkamp et særdeles sørgelig preg. Biskopene burde etter hans mening ha handlet langt raskere. På lederplass noterer Vårt Land at selv om mesteparten av skylden for den skjebne som rammet Polens jøder under krigen, faller på det

De religiøse ordener har vært et viktig redskap i Guds hender. På genial måte har de fordelt oppgavene i kirken. Sammen har de virket for Guds rikes utbredelse og for menneskenes timelige og evige vel, fast forankret i kirkens tro og lære. Men hver for seg har de konsentrert seg om bestemte sider ved evangeliet og bestemte arbeidsoppgaver som har gitt hver orden dens særpreg.

Opprinnelsen til en orden kan vanligvis føres tilbake til en bestemt person. Vi kan eksempelvis tenke på den hellige Dominikus. I en tid da farlige vranglærer virket sterkt nedbrytende, ble han kalt til å forkynne sannheten. Sammen med sine brødre fordypet han seg i det trosinnhold som kirken hadde overlevert og holdt fast ved. Gjennom studier, meditasjon og bønn forbedret de seg til å gå ut og forkynne. Denne oppgaven har gitt dominikaner-ordenen dens særpreg, som den har bevart til denne dag.

Allerede ved sin opprinnelse skiller karmelittordenen seg ut på flere måter. Den kan ikke føres tilbake til en bestemt grunnlegger. Dessuten ble den ikke grunnlagt i Europa, men i den nære Orient, nærmere bestemt på Karmelberget. I tillegg er dens bakgrunn helt spesiell.

I forbindelse med korstogene kom det en strøm av mennesker fra Vest-Europa til det hellige land, både krigere og pilegrimer.

Om mange reiste tilbake, var det ikke så få som slo seg ned for godt.

Noen av disse levde som kristne eremitter, og mot slutten av 1100-tallet finner man en eremittkoloni på Karmelberget. De har en vakker liten kirke vigslet til jomfru Maria, og de kaller seg "Jomfru Marias brødre av Karmelberget".

Eremittboligene var plassert rundt Eliabrønnen, oppkalt etter profeten Elia som vi kan lese om i Kongebøkene i Det gamle testamente. Han levde i en tid da israelittene hadde sviktet pakten med Jahve, og avgudsdyrkelsen dominerte.

Denne profet var en mann som av all kraft anstrengte seg for å erfare Gud i sitt liv, og som viste iver for Guds sak: "Jeg har vist brennende iver for Herren, hærskares Gud." (1. Kong. 19,10). Han levde i ensomhet og bønn, men stod også modig frem og utfordret avgudenes profeter. Det best kjente eksempel på dette er knyttet til berget Karmel.

Elia levde 2000 år før eremittenes tid, men tradisjonen om ham var levende. De valgte ham til forbilde og åndelig ideal. I likhet med ham søkte de den mystiske gudserfaring,

som gir vilje og lengsel etter å fremme Guds sak.

Dette eremittsamfunn er begynnelsen til karmelittordenen, og dette åndelige ideal danner kjernen i Karmels spiritualitet, som senere ble utviklet videre av ordenens store mystikere. I utgangspunktet spilte Det gamle testamente en større rolle enn for andre ordener. Dette forhold er nok årsaken til at karmelittene har stått jødene nærmere, og opptrådt som deres forsvarere i perioder med jødehets innen kirken.

Eremittene følte snart behov for en regel og en viss organisasjon. Omkring 1210 henvendte de seg til patriarken av Jerusalem, Albertus. Han var dem behjelpelig med å danne en kommunitet, ledet av en prior. Likeså skrev han en kort regel, gjennomsyret av Østens mystiske tradisjoner. Målet var å lede brødrene til forening med Gud, midlene fremfor alt ensomhet, stillhet og bønn uten opphør.

Med dette var karmelittordenen grunnlagt. Offisielt ble den bekreftet av paven i 1226. Da fantes det allerede flere kommuniteter på forskjellige steder i Palestina. Etter få år fikk man imidlertid erfare følgene av sarasenernes invasjon. Den ene kommunitet etter den andre ble fordrevet. Til sist ble klostret på Karmelberget ødelagt i 1291, og brødrene ble myrdet.

De fordrevne munkene hadde fort begynt å søke tilflukt i Vest-Europa, slik at det første karmelittkloster på europeisk jord var blitt grunnlagt allerede i 1235. Klostrene ble nå lagt til byene, og brødrene påtok

tyske forbrytterregimet, "er det ikke til å komme forbi at mange polakker var likegyldige overfor sine jødiske landsmenn, og at den katolske kirke i Polen har sin del av ansvaret for denne likegyldighet. Kirken har gjort en imponerende innsats for å forsvare den polske nasjon, men det har vært et stygt element av antisemittiske holdninger i kirkens nasjonale arbeid."

Pavens anliggende for bønnens apostolat i februar:

At alle som søker livets mening, må finne den i Kristus.

OG ELDSTE HISTORIE

15

seg sjelesorg. Det ble derved nødvendig å foreta en del mindre endringer i regelen når det gjaldt organisasjon. Disse ble godkjent av paven i 1247. Men sine åndelige idealer og sin kontemplative karakter beholdt ordenen.

I rask rekkefølge ble det ene kloster etter det andre opprettet i Frankrike, England, Italia og Tyskland, og etterhvert kom karmelittene til de fleste europeiske land. De hadde klostre både i Danmark og Sverige, men ikke i Norge. Ordenen ble oppdelt i ti provinser. Den fikk en rekke studieklostre, og ble integrert blant "tiggerordnene".

Man kan undre seg over at det tok

så lang tid før karmelittordenen fikk en kvinnelig gren. Ikke før i 1452 fikk den fullmakt til å opprette kvinnekloster. Riktignok hadde enkelte kvinner vært knyttet til den som eremitter, og hele samfunn av kvinner hadde stått under åndelig ledelse av karmelittbrødre. Nå ble de første nonneklostre opprettet på steder hvor slike samfunn allerede var i funksjon.

På denne tid var ordenen inne i den forfallsperiode som rammet hele Vest-Europas kristenhet i senmiddelalderen. Tapre reformforsøk ble gjort både lokalt og sentralt, men resultatene svarte ikke til anstrengelsene. Som i andre ordener,

måtte flere klostre nedlegges, mens noen fortsatte etter en mildere regel.

Ved overgangen til nytiden ble de gjenværende klostre stengt i de land hvor den lutherske og calvinske reformasjon ble innført. Men da dette skjedde, var det allerede født en kvinne som skulle fornye karmelittordenen, St. Teresa av Avila. Hun gjeninnførte de opprinnelige idealer og utviklet dem videre sammen med St. Johannes av Korset. Fra nå av kom kvinnegrenen til å spille en vesentlig rolle i Karmel, og den ble langt den tallrikeste.

Marit Flagestad

Vatikanet skværer opp med jesuittene

- I flere århundrer er jesuitterordenen, som rundet de første 450 år av sin historie i år, blitt ansett både som Den romersk-katolske kirkes velsignelse og dens banemann, skriver nyhetsmagasinet *Time* i sin utgave for 10. desember i fjor. - Ordenen er til ulike tider blitt utvist fra Frankrike, Spania, Portugal, Østerrike, Russland og Japan; selv pavedømmet forbød i sin tid ordenen i 41 år. Den mest ydmykende opplevelse i moderne tid var den mistillit pave Johannes Paul II viste, da ordenens leder Pedro Arrupe ble rammet av slag i 1981: Paven suspenderte den vanlige prosedyre og innsatte sine egne folk som ordenens midlertidige ledere.

- Men nå, syv år etter opphevelsen av denne lutrende bobestyrrelse, later

det til at ordenen igjen har vunnet Johannes Paul IIs velvilje, heter det videre i *Time*. - Stilt overfor den oppgave å re-evangelisere de tidligere kommunistlandene i Øst-Europa og den nylig tolerante Sovjetunion, har paven henvendt seg til Jesu Selskap og bedt det stå for utdannelsen og rekonstrueringen av den geistlighet som i lengre tid har vært undertrykket i disse følsomme områder. Rundt månedsskiftet november/desember var eksperter samt utsendinger fra øst samlet i Roma for å planlegge hvordan man skal gå løs på oppgaven. Som en begynnelse, blir øst-europeere bragt til Roma hvor de får spesialutdanning ved det pavelige universitet Gregoriana og andre institusjoner jesuittene driver.

Mange av dem vil vende tilbake til sine hjemland som lærere ved presteseminarene hvor de vil begynne arbeidet med å styrke kirken i øst.

- Oppdraget til jesuitterordenen signaliserer pave Johannes Pauls fornyede tillit til den orden som ble grunnlagt med det spesielle mandat å utføre oppdrag gitt den av paven, noterer *Time*. Som kan melde at til tross for årtier med forfølgelser i øst, som tvang mange jesuitter til å bo og arbeide "som undergrunsmunker", finnes det fremdeles 1.203 av dem i Øst-Europa. Før kommunismens sammenbrudd utpekte regimene særlig jesuittene som hjemfalne til straffereaksjoner - nå inviterer sovjetiske universiteter jesuitter til å undervise i religion!

Ødelegges Helder Camaras livsverk?
Konflikten mellom Dom Helder Camaras etterfølger erkebiskop Jose Cardoso Sobrinho og de troende i erkebispedømmet Recife er blitt tilspisset. Det begynte med stengningen av de 10 pastoralseminarer Dom Helder hadde opprettet; begunnelsen er at de ikke svarte "til Romas definisjon av et seminar". Den plutselige avsettelsen nylig - uten grunngeving - av formannen i

den biskoppelige Rettferdighet og fredskommisjon, har ikke bidratt til å bedre forholdene. En menighet i bispedømmet har reagert mot sin nye sogneprest, utnevnt etter at den forrige var blitt suspendert, ved å skifte lås i kirken. Presterådet i bispedømmet valgte så den suspenderte presten inn i rådet som representant for sin region; erkebiskopen har nå forbudt ham å ta ordet i rådet.

Den brasilianske bispekonferanse er bekymret over utviklingen; tyske og franske hjelpeorganisasjoner truer med å stanse sine solidaritetsbidrag dersom Dom Helder Camaras livsverk systematisk ødelegges av hans etterfølger som i mange år har arbeidet som kirkejurist i Roma, og som nå løser stridsspørsmål ad strikt juridisk vei.

KNA

Frigjøringsteologien, som har vakt så meget av både begeistring og bekymring, kan også forstås som en forskyvning av teologiens tyngdepunkt TILBAKE til utgangsstedet. Det som oppsto i et avsides jødisk samfunn, dagsreiser fra filosofenes Aten og maktens Roma, holder igjen på å videreutvikle seg i den tredje verden, blant de fattige og undertrykte som i alle år har vært Jesu ansikt. En liten bok som på 50 små sider trekker opp hovedlinjene i frigjøringsteologiens virkelighet, gjør dette svært klart.

Jeg bruker uttrykket «frigjøringsteologiens virkelighet» fordi tankene bak den overhodet ikke kan fattes uten at Latin-Amerikas fortvilede stilling kommer med i bildet. Her dreier det seg nemlig ikke om en klassisk teologi med vekt på visdom og vitenskap, men en dagligdag hvor et sentralt begrep som synd MÅ sees i sosial og dermed økonomisk og politisk sammenheng. Hvor samfunnslivets institusjoner og strukturer MÅ sees og vurderes som utspring av den dypeste urettferdighet. Og egentlig — påviser jesuitten Michael Sievernich — går røttene til den nye teologien meget dypere enn til vår tids politiske situasjon i de sør-amerikanske land. Den går ned til solid bibelsk grunn, og til holdninger som preget lover på 1500-tallet.

Bibelen først: Jesu ord om at det vi gjør mot den ringeste av hans brødre, det gjør vi mot ham, det er selve urgrunnen som ikke kan tolkes bort. Her står det om en av Gud pålagt solidaritet. Da Spania erobret det meste av Sør-Amerika på 1500-tallet,

og utøvet sin fromme grusomhet mot de hedenske indianerne, som ikke bare hadde sjeler i fare for å gå fortaapt hvis de ikke ble omvendt med sverd og ild, men som også hadde gull, da fikk presten Bartholomé de las Casas keiser Karl V på bedre tanker, og en ny lov ble utstedt til indianernes beskyttelse. De griske nybyggerne sørget for at den ble opphevet — men et signal var gitt og ble fanget opp i vår egen tid da frigjøringsteologien ble formulert, utprøvet, utbredt og etterhvert bekjempet.

Men frigjøringsteologien har røtter også i pavelige uttalelser, fra Johannes XXIII's ord om at kirken må være for alle «og særlig for de fattige», og Paul V's ord om «den skrikende urettferdige fordelingen av materielle goder.»

Motstanden mot frigjøringsteologien smaker ofte av den hysteriske kommunistfrykten som vi kjenner fra hjemlig debatt — det er nok å minne om den systematiske og groteske mistenkeliggjørelsen av fredsbevegelsen i Norge, og hvordan daværende

statsminister Willoch var offentlig bekymret for de norske biskopenes uttalelse MOT atomvåpen i 1986. Kirkens nøytralitet i politiske spørsmål, som alltid blir etterlyst av forargede politikere når kirken gjør sin soleklare plikt, har bestandig kunnet brukes/misbrukes når etikk kommer i veien for egeninteresser.

Det vil ikke si at frigjøringsteologien skal aksepteres uten undersøkelse og kritikk. Ytterliggående fraksjoner har sikkert beveget seg langs grensen til det tvilsomme, og noen ganger over den. Kritikken har sikkert også hatt en viss rensende virkning på hovedstrømmingene i frigjøringsteologien. Dette er avgjort til det gode og må for all del ikke oppfattes som noen godkjennelse av dem som fortsatt profiterer på og er aktivt med på undertrykkelsen i Sør-Amerika — Amnesty Internationals mange detaljerte og solid dokumenterte rapporter om drap, forsvinninger og tortur er egentlig de tydeligste argumenter for en mobilisering av kristen styrke mot terroren og for de

Om vi brukte pengene til å løse sosiale problemer i stedet for til våpenproduksjon!

"Uansvarlig kapitalisme er like farlig som ateistisk kommunisme," sier kardinal Jaime Sin, erkebiskop av Manila. Filippinernes mektigste mann, sier noen. "Ansvarlig kapitalisme betyr at man ikke bruker alle pengene på seg selv, men er villig til å dele med andre."

Derfor går jeg inn for ansvarlig kapitalisme," sier kardinalen.

"Forleden leste jeg at pengemengden i dagens verden er 20 ganger større enn behovet. Problemet er at disse pengene sløses bort til unyttige formål, blant annet til en enorm våpenproduksjon. Om vi brukte disse pengene til å løse jordens sosiale problemer, ville vi ha mer enn nok!"

Arbeiderbladet

Miljøskadene dreper et barn hvert tiende sekund!

Forringet miljø er den direkte årsak til at minst 14 millioner i verden dør hvert eneste år. Barn er mer sårbare enn voksne overfor svekket miljø, fastslår FN's miljøprogram (UNEP) og FN's barnefond UNICEF i en felles rapport.

om frigjøringsteologien

17

hjelpeløse i overensstemmelse med Jesu ord. Kritikken, slik den skisseres i denne lille boken, åpner for en diskusjon og en dialog som kan klargjøre dunkle punkter og bringe en åpen forståelse av frigjøringsteologien videre ut i kirken. Og forhåpentlig også utenfor kirken.

Skulle jeg savne noe i boken, er det en litt mer detaljert omtale av hvordan basismenighetene arbeider, og hvordan deres forhold er til kirkelige myndigheter. Dette er et veldig viktig

punkt, for i basismenighetene ligger grunnvollen i frigjøringsteologiens praktiske betydning i samfunnslivet.

Frigjøringsteologenes vei innenfor det kirkelige hierarki har vært besværlig, og ofte har man sterkt inntrykk av seig sabotasje fra høyere hold. Da er det jo trøstefullt å konkludere med noen ord fra den romerske særsynode av 1985. Der blir det slått fast at det egentlige problemet må være avgudsdyrkelsen, eller tilbedelsen av makt, rikdom og ideologi: «avgudsdyrkelse

av de materielle goder, den såkalte konsumisme.»

Og med denne bruken av nettopp dette siste ordet, har vel Roma satt sitt Imprimatur på det vesentlige i frigjøringsteologien.

Michael Sievernich SJ:

Gud og de fattige.

Om frigjøringsteologien.

Oversatt av Kåre A. Lie.

St. Olav forlag 1990.

Pavens fredsbudskap:

Forsvar samvittighetsfriheten!

I sitt budskap i anledning den katolske Verdensfredsdagen den 1. januar kom pave Johannes Paul II med "en inntrengende appell" til verdens politiske ledere om å "gjøre alt som gjøres kan for å sikre sann samvittighetsfrihet innen de områder som ligger innenfor deres jurisdiksjon, og spesielt ta hensyn til minoritetens rettigheter. . Dette er ikke bare et spørsmål om rettferdighet, det bidrar også til å fremme utviklingen av et fredelig og harmonisk samfunn". Paven sa videre at "det skulle ikke engang være nødvendig å minne om at alle stater har moralsk og juridisk plikt til å overholde de internasjonale avtaler

de har undertegnet". Han beklaget at det fremdeles finnes religiøs undertrykkelse i deler av verden.

"Gradvis og stadig utvikling av en internasjonalt anerkjent juridisk orden vil danne den beste basis for fred og ordnede forhold for den menneskelige familie," sa paven, som også kom inn på den trusselintoleransen representerer, bl.a. i de områder som nylig er blitt fridd fra årtier med undertrykkelse og tvang. "La ikke nye former for intoleranse få fotfeste, uansett hvor vanskelig den pågående forsoningsprosessen er!" lød pavens oppfordring.

L'OSSERVATORE ROMANO

Gledelig og kirkehistorisk
i Bodø

Den 16. desember fant det sted "en gledelig og kirkehistorisk begivenhet i St. Eysteins kirke i Bodø", skriver biskop Gerhard Goebel i et glad brev til St. Olavs redaksjon, "da kunne jeg vigsle Torbjørn Olsen til diakon - den første katolske diakonvigsel i Nord-Norge." Bispevigsel har man tidligere hatt der nord: I 1955 ble Johannes Wember vigset til biskop i Tromsø. Torbjørn Olsen, som har ca. 10 år som prest i Den norske kirke bak seg, ble opp tatt i Den katolske kirke 15. august 1989 og har siden studert katolsk teologi i Mainz i Tyskland. Han fortsetter sine studier etter diakonvigsel. Det planlegges prestevigsel i Vår Frue kirke i Tromsø den 8. september i år, et nytt "for første gang" i Nord-Norge.

"Såvidt vites er, siden 1602, ingen norsk luthersk prest blitt ordinert til katolsk prest," noterer biskop Goebel i sitt brev.

St. Olav gratulerer hjertelig og sender alle gode ønsker både til den nye diakon og til Tromsø Stift.

Nytt kapitel i Vatikanets

utenrikspolitikk

Utnevnelsen før jul av erkebiskop Angelo Sodano som Vatikanets "utenriksminister" er et tegn på at pave Johannes Paul II åpner for et nytt kapittel i kirkens utenrikspolitikk, skriver *Catholic Herald's* Roma-korrespondent. Etter den suksess den avtroppende minister, kardinal Agostino Casaroli, har hatt med sin øst-politikk, later paven nå til å vende sin oppmerksomhet spesielt mot Latin-Amerika. Den 63 år

gamle Sodano er Latin-Amerika-ekspert, var i 10 år pavelig nuntius i Chile og utmerket seg ved stadig påtale av Pinochet-regimets brudd på menneskerettighetene. I de siste to år har Sodano samarbeidet nært med Casaroli. Valget av en italiener til Casarolis etterfølger kan tolkes som et tegn på at Vatikanet ønsker å konsolidere sitt forhold til Italia; under dette "fremmede" pontifikat er bemaningen i Vatikanet, også på lavere nivå, blitt sterkt internasjonalt.

I overensstemmelse med kirkeretten leverte Casaroli sin avskjedssøknad ved fylte 75 år i 1989, men paven ba sin gode rådgiver om å utsette sin avgang så lenge som mulig. Det var i 1963 - under pave Johannes XXIII - at Casaroli fikk i oppdrag å knytte forbindelser med Warszawa-pakt-landene, et oppdrag han utførte med stor diplomatisk sans og ditto tålmodighet, og som nådde sitt høydepunkt under møtet mellom paven og president Gorbatsjov før jul i fjor.

18 Betenkelig av Vatikanet: Velger disiplin fremfor dialog

Hva gjør et universitet som ønsker å markere sitt 100-årsjubileum? Det kan f. eks. utnevne æresdoktorer. Det katolske universitetet i Fribourg i Sveits ønsket nylig å gjøre nettopp det. Man hva om Vatikanet har innsigelser mot en av dem man ønsker å ære? Da har man et problem.

Men først forhistorien. I november 1989 ble USAs biskoper enige om å sette abortspørsmålet øverst på dagsordenen, blant annet ved en storstilet kampanje der man engasjerte kjente markedsføringsfolk. Erkebiskop og benediktiner munk *Remberth Weakland* av Milwaukee i Midt-Vesten - staten Wisconsin - kjent for St. Olavs lesere fra et intervju i bladet på vårparten i fjor - fant på sin side at det første han ville gjøre i sakens anledning, var å konsultere kvinnene i sitt eget erkebispedømme om denne vanskelige og ømtålelige problematikken. I mai i fjor sendte han en rapport om disse høringene til Roma, nærmere bestemt til Troskongregasjonen. Rapporten ble også offentliggjort i erkebispedømmets ukeavis.

I rapporten legger erkebiskopen ikke fingrene imellom: Selv om han gjør det klart at han står fast på Den katolske kirkes syn at abort er å ta liv og derfor umoralsk, sier han også at mange kritiserer deler av anti-abortbevegelsen i USA for til tider lite vakker taktikk og for "deres mangel på helhetlig etisk tenkemåte og på alminnelig høflighet". Han peker også på det problem som den store kløften mellom Kirkens offisielle lære om prevensjon og den faktiske praksis i store deler av den katolske verden representerer, samt noterer at det ofte

er de som er "usikre i egen sak" som nekter å lytte til hva andre har å si. "Den gode benediktiner Weakland kunne godt tilføyet at det første ord i den Hellige Benedikts regel er *ausculta* - lytt," kommenterer det engelske tidsskriftet *The Tablet* i sin omtale av saken. "Lytt til pasienten før De skriver ut medisinen," var erkebiskopens ord til St. Olav da talen var om Kirkens seksuallære samt implikasjoner.

Etter seks måneder fikk erkebiskopen en reaksjon fra Roma på rapporten og høringene. Riktignok en høyst indirekte sådan og fra noe uventet hold: fra det katolske universitetet i Fribourg i Sveits som hadde tenkt å utnevne Weakland, samt en håndfull andre fortjente teologer og forskere, til æresdoktorer. Universitetet er en såkalt "pavelig institusjon", og eventuelle æresdoktorer må godkjennes av Roma. Og Roma hadde innsigelser mot erkebiskop Weakland. I et brev til Fribourgs kansler skriver formannen for Vatikanets Utdannelsekongregasjon, erkebiskop Pio Laghi (nylig avgått som pavelig nuntius i USA), at Vatikanet ikke kan godkjenne erkebiskop Weakland fordi "denne prelaten nylig har kommet med standpunkter med relasjon til abortspørsmålet som ikke er uten doktrinær betydning, og som har forårsaket adskillig forvirring

blant de troende i USA". En ærestittel fra et kjent universitet vil "kun bidra til ytterligere forvirring". Universitetets kansler skriver så til erkebiskopen og informerer ham om Romas innsigelser, som han beklager dypt. Han tilbyr seg å appellere saken for, som han skriver: "Det jeg har sett om Deres høringer med kvinner om abortspørsmålet, viser en hyrde med omsorg for mennesker som er såret og i nød - og intet annet". I sitt svar til kansleren ber Weakland om at hans navn strykes av listen med den begrunnelse at det er "klokest av hensyn til Kirken i Sveits på det nåværende tidspunkt".

Avisen *The Milwaukee Journal* har følgende kommentar til sak og fremgangsmåte: "Smålig straff for en erkebiskop som viser omsorg. . . en smekk over fingrene på en aktet hyrde. . . Men hvilken feilberegning fra de kirkelige autoriteters side! Om Roma hadde ønsket å profilere erkebiskop Weakland, kunne de knapt valgt en bedre strategi. . . Uansett Vatikanets hensikt, vil den praktiske virkning være en ytterligere styrkning av den anerkjennelse og respekt erkebiskop Weakland allerede nyder. At han fremstår som en som er villig til å lytte til dem som har et annet syn på saker og ting enn han selv har, kan bare styrke hans posisjon, på bekostning av dem som søker å bringe uenige stemmer til taushet." Og den engelske *The Tablet* skriver, etter et inngående referat av saken: "Våre lesere får selv dømme ut fra de fakta som foreligger, og de er at Vatikanets forbud mot en æresbevisning bygger på en negativ vurdering av en aktet erkebiskop, avgitt i hemmelighet av ukjente personer, uten noen form for åpen saksbehandling, uten noen høring, og uten å gi den det angår, det minste vink om at noe ikke var i orden."

Mord utelukket

Vatikanet foretok sin egen hemmelige undersøkelse i kjølvannet av pave Johannes Paul I's plutselige død i september 1978, og man bestemte at det ikke skulle foretas noen obduksjon for unngå alt som kunne tolkes som støtte til mistanken om at den alltid smilende paven var blitt forgiftet. Det er kuriekardinal Silvio Oddi som nylig kom med disse opplysningen i forbindelse med utgivelsen av sin selvbiografi -

han deltok personlig i undersøkelsene den gang.

- Vi fant at paven bevislig døde en naturlig død, og vi gikk imot obduksjon med den begrunnelse at det ville ha satt saken i et uheldig lys - gitt et skinn av at paven skulle hatt motstandere, sa kardinal Oddi, som nylig fylte 80 år, og som derfor, ifølge en omdiskutert bestemmelse fra pave Paul VI's tid, ikke lenger har stemmerett ved et pavevalg.

CATHOLIC HERALD

Pavebesøk i Israel?

Under et inter-religiøst møte i Vatikanet i desember i forbindelse med 25-årsmarkeringen for konsilsdekrete "Nostra aetate", som bl.a. åpnet for dialog mellom den katolske kirke og ikke-kristne religioner, sa pave Johannes Paul II til Jerusalems rabbiner David Rosen at han gjerne vil besøke det hellige land. Rabbineren på sin side svarte at et eventuelt pavebesøk ville være "en glede" for Israel. CATHOLIC HERALD

Og erkebiskopen selv? Minst av alt er han bekymret over doktoratet som glapp, det er saken som står hans hjerte nær. "Det er ikke min jobb å ha alle svarene. Men jeg ser det som min jobb fra tid til annen å stikke hull på ballonger," sier han i et oppklaringsintervju på hjemmebane i Milwaukee, fremkalt ikke for å skape publisitet om saken, men for å spille med åpne kort og unngå allehånde spekulasjoner om en sak som allerede sirkulerer i media. "Jeg mener selv at jeg klart har formulert Kirkens lære i abortspørsmålet. Men jeg tror ikke man kan få overbevist folk om det riktige i denne lære bare ved å gjenta den! Man må også se på de motforestillinger folk bringer til torvs, og på de faktiske situasjoner de har å hanskede med. På det punkt gjør vi langtfra nok. Men vi er nødt til sammen å se på årsakene til abort, det er her vi må begynne for å finne en måte å leve sammen på." Det hører med til bildet at Milwaukee er et storbyområde med sterkt stigende volds- og kriminalitetskurve de siste år, med dertil hørende sosiale problemer. Og at erkebiskop Weakland har markert seg som viktig pådriver for å bekjempe elendigheten; en rådgivningstjeneste for gravide kvinner samt for dem som har valgt abort som vei ut av et uføre, er etablert i bispedømmet.

Weakland-saken er ikke uten en viss ironi. Grunnen til at Fribourg-universitetet ønsket å hedre nettopp erkebiskop Weakland, har nemlig intet med hans initiativer i abortsaken å gjøre, men desto mer med 100-årsmarkeringen for sosialencyklikaen *Rerum novarum* nå i 1991 og med erkebiskopens innsats i forbindelse med de amerikanske biskopers hyrdebrev om økonomi som kom for noen år siden, og som han bl.a. presenterte ved en forelesningsrekke i Fribourg noen år

tilbake. "Med hundreårsmarkeringen for den pavelige sosialencyklika *Rerum novarum* som foranledning ønsket man å hedre en som hadde bidradd til å ajourføre Kirkens sosiallære i det moderne teknologiske samfunn," skriver *The Tablet*. "Men det er ikke hele historien. Fribourg ønsket å gi offentlig anerkjennelse ikke bare til innholdet i hyrdebrevet, men også til metoden bak det. Brevet ble til etter talløse 'høringer', ofte i en 'verdslig' sammenheng hvor biskopene aksepterte at de selv hadde noe å lære før de kunne opptre som lærere for andre." I sin kommentar til saken er Weakland selv inne på at Vatikanet synes å ha vanskeligheter med en slik leder- og lærerstil fordi "den europeiske lærermodell er professoren som doserer, og som i hvert fall gjerne vil gi inntrykk av å sitte inne med alle svarene, mens den amerikanske modell ofte er mer kreativ, søker å stimulere interessen, er mer sokratisk i form." Weakland har selv årelange studier i Europa bak seg - dessuten var han i en periode bendiktinernes generalprior.

Det hører med til historien at det teologiske fakultet i Fribourg sydet da saken ble kjent, og at de sveitsiske biskoper sendte en delegasjon for å plaidere med erkebiskop Laghi om å droppe det de oppfattet som en ytterst pinlig sak for kirken. De kom ingen vei - hvorpå de øvrige æreskandidater takket nei til de tilbudte professorater, og universitetet avlyste festlighetene samt tok de første skritt mot å frigjøre seg fra en romersk innflytelse som også ved tidligere anledninger har følt seg som en belastning.

Tilfellet Weakland er beklagelig. Det skader kirken når man på høyt kirkelig hold setter seg ut over det som ikke bare er god takt og tone mennesker imellom, men som også er

et ufravikelig prinsipp innen all rettspleie - som er verd å kalles ved det navn: Den som "anklages" for noe, har rett til å få vite hva anklagen går ut på før evt. represalier eller straff kommer på tale, samt rett til å forsvare seg. Det er, dessverre, ikke første gang i de senere år at en katolsk teolog eller instans som ikke sier og gjør nøyaktig det Vatikanet har forordnet, nektes disse grunnleggende rettigheter og møtes med disiplinære tiltak av ymse slag - forkynt indirekte og fra oven - fremfor påkrevet dialog. Et ferskt eksempel finnes blant nyhetsnotisene i dette nummer av St. Olav: oppløsningen - uten forvarsel eller begrunnelse fra den lokale biskops side - av Fred- og Rettferdskommisjonen i Recife i Brasil, en hendelse som har ført til kraftig protest fra Pax et Justitias internasjonale kongress.

Det er heller ikke første gang Vatikanet hevder at divergerende synspunkter eller fremgangsmåter har ført til "stor forvirring blant de troende" - som om de troende er en både lite- og lettroende flokk uten vurderingsevne eller sans for sunn fornuft og ditto teologi og moral. *The Tablet* sier, kort og konsist, det som også andre katolske organer verd å lytte til har hevdet i de senere år: - Kirken kan ikke gjøre seg til talsmann for rettferdighet rundt om i verden hvis den ikke selv praktiserer rett og rettferd på hjemmebane.

Hva står det å lese over inngangen til den salen i rådhuset i Osnabrück der partene sluttet fred etter tredveårskrigen? *Audiat et altera pars*, står det - hvilket betyr at også den annen part skal man lytte til. Et prinsipp kirken, minst av alle, har råd til å gi på båten. UKJ

Polens kirke ikke lenger martyr
 - Nå kan Den katolske kirke i Polen igjen
 vie seg til sin egentlige oppgave: sjelesorg,
 det at menneskene skal tilhøre Kristus.
 Samtidig gjelder det at den på nytt integre-
 res i verdenskirken, sa biskopen av Opole,
 Alfons Nossol, under et besøk i Sverige
 nylig. - Vi må bryte vår 'polono-sentrisme'
 ellers blir vi en ghetto. Vi lever midt mel-
 lom øst og vest, geografisk, kulturelt og
 religiøst, og burde bygge broer som knytter
 sammen det katolske rom, den evangelisk
 dybde og den ortodokse dynamikk. Polak-

kene må lære seg til å leve i et nytt fedre-
 land. Det gamle undertrykkende regimet er
 borte, det finnes ikke lenger, sier Nossol og
 siterer kardinal Wyszynskis ord om at "for
 en polakk er det ofte lettere å dø for sitt
 land, enn å leve i det". Men tiden trenger
 ikke martyrer, men mennesker som med
 åpent blikk og åpne hender er villige til å
 bygge sitt land.

Biskopen hevder at vestlige medier
 overdriver når de gir inntrykk av at det
 hersker en generell anti-semittisme i

Polen, og han anklager Den jødiske ver-
 denskongress for å ha utnyttet tilløpene til
 anti-semittisme til egen fordel, særlig i for-
 bindelse med kontroversen om karmelitt-
 klosteret i Auschwitz. Dagens polakker vet
 at de fleste som ble myrdet i Auschwitz, var
 jøder, mener biskop Nossol, som viser til at
 kirken på sin side søker å motvirke tilløpe-
 ne til anti-semittisme bl.a. gjennom artik-
 ler i kirkelige tidsskrifter.

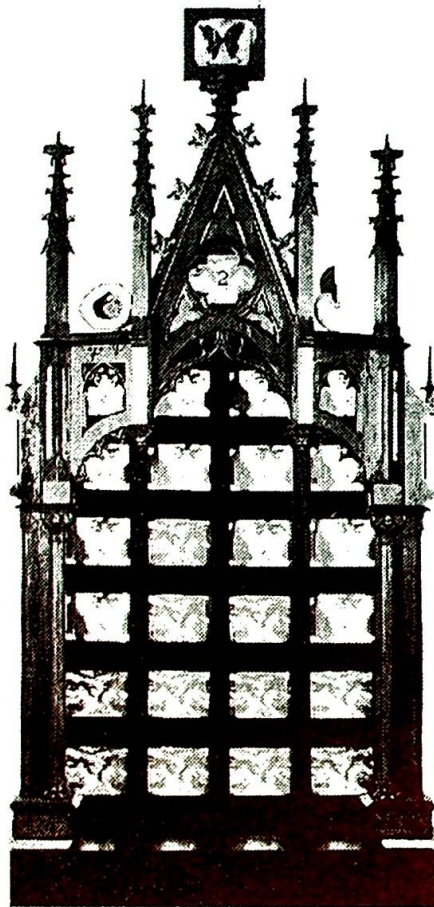
KATOLSK KYRKOTIDNING

20 Massemediene - vår nye gudsdyrkelse?

At massemedia i vårt samfunn har
 makt over individer og grupper, er
 det vel ingen som betviler," skriver
 Bjørn Bratbak, avdelingsdirektør i
 Oljedirektoratet. I en artikkel i
 "Kirke og Kultur" hevder han at
 vårt forhold til dagens massemedia
 "mer og mer begynner å ligne på en
 religiøs hengivelse og avhengighet,
 og har i seg de fleste elementer som
 karakteriserer religionsutøvelse og
 gudsdyrkelse. Media har overtatt
 flere av de funksjonene som tidlige-
 re ble ivaretatt av religionens for-
 tolkere. Media har blitt til samfun-
 nets normgivende autoritet og for-
 tolker av virkeligheten!"

Bratbak hevder at massemedias
 tjenere ofte "synes å oppfatte seg
 som hellige menn, eller at de er i
 besittelse av gudgitte egenskaper
 som setter dem i stand til å frem-
 komme med sine profetier og for-
 dømmelser om alle livets mangfol-
 dige situasjoner. Likheten med
 pavens påståtte ufeilbarlighet og
 den katolske kirkes bruk av
 bannstrålen som våpen, er lett å se."
 Han håper at en sammenligning
 mellom vignetten i landets største
 avis "VG hjelper deg" - og bedehu-
 senes bilder av Kristus som med
 fremstrakte armer sier "Kom til
 meg alle som har tungt å bære, og
 jeg vil gi eder hvile," ikke blir for
 blasfemisk.

Han peker på hvordan fjernsynet,
 vårt nyeste medium, er i ferd med å
 få "en rituell plass i vårt dagligliv.
 Bare plasseringen av selve appa-
 ratet rundt i de tusen hjem gir assosi-
 asjoner til tidligere tiders og også til
 andre religioners gudebilder, iko-
 ner, husaltere osv. Også samlingen
 foran TV-skjermen kan minne om

Videoalteret - flimrende TV-skjermer
 innrammet av nygotikk - er laget av
 koreaneren Paik.

ikke for fjerne tiders bønnemøter
 og husandakter. Når Dagsrevyens
 kjenningsignal lyder, skal det være
 stille i stuen. Barna blir hysjet på,
 man benytter seg i denne tiden helst
 ikke av telefonen, og slett ikke bør
 man gå på besøk til venner og kjen-
 te i håp om å få igang en samtale."

Bratbak lurer på om vi nå - i vårt
 protestantiske Norge - er "på god
 vei til å få erstatning for pave- og

helgendyrkelsen. Den TV-sending
 som har størst oppslutning, kommer
 hver eneste søndag kveld - Søn-
 dagsrevyen. Da sitter trolig langt
 mer enn 70% av landets TV-seere
 foran sine TV-apparater, og takket
 være utspekulerte markedsførere
 nyter de samtidig TV-snacks eller
 sin TV-rett servert på TV-asjett og
 med drikke fra TV-kannen. Mens
 katolikkenes ukentlige store høyde-
 punkt er pavens audiens, må vi
 nordmenn nøye oss med Herbjørn
 Sørebo som troner på skjermen
 med himmelblå bakgrunnsfarge,
 mens han lar den norske kvinne og
 mann få del i sine søndagsbetrakt-
 ninger."

Bjørn Bratbak har også sine kom-
 mentarer til enkelte kirkelige forsøk
 som vitner om vilje til å ta opp
 kampen i et mediestyrt samfunn:
 "Det er nesten vemodig å se hvorle-
 des kirken ikke bare prøver å ta opp
 kampen om sjelene, men også
 adopterer massemedias angreps-
 vinkling og forenklete og slående
 ordbruk, og etteraper det mediado-
 minerte samfunns mer flyktige
 motetrender..." Han minner også
 leserne om at mens pressen har
 yndet å omtale seg selv som den
 fjerde statsmakt, på linje med stor-
 ting, domstoler og regjering, er det
 nå "mye som tyder på at media ikke
 lenger vil dele denne makten med
 noen, de er i ferd med å overta
 styringen!"

Bratbak fastslår at "medias makt-
 posisjon, opphøyethet og ukrenke-
 lighet, er det hittil få som har våget
 å rokke ved." Konklusjonen blir
 derfor at "medias rolle i samfunnet
 med fordel kunne settes på den
 politiske dagsorden!"

Advarer mot katolsk nasjonalisme

Kirken må ikke bli bærer av nasjonalistiske følelser, men snarere innse og erkjenne pluralismens berettigelse innen et folk, understreket erkebiskop Alojzij Sustar, talsmann for Den slovenske bispekonferanse, i et TV-intervju for en tid siden. Kirken har spilt en stor rolle for den nasjonale bevissthet i Slovenia, Kroatia og Serbia, men biskopen advarer mot en identifikasjon mellom kirke og folk.

- I dag vet vi at ingen kirke, hverken den katolske eller den ortodokse, kan representere et helt folk. Kirkens oppgave er å styrke et folks bevissthet og bidra til at mennesker finner sin sanne identitet og blir seg bevisst sitt menneskeverd og sin frihet, men også sitt ansvar, sa biskop Sustar.

KATHPRESS

"Ålreit" å være kristen i Jugoslavia I Jugoslavia har soldater i hæren nå merket at det er blitt større religiøs frihet i landet. De har nå rett til å være i besittelse av religiøs litteratur og kan også bære religiøse symboler - vel og merke dersom de ikke bæres synlig. Fortsatt er "religiøs propaganda" forbudt, men offisielle anti-religiøse taler gis ikke lenger. NØP

21

Medjugorjeaften på Eikeli

Den 26. november etter 18.30 messen og rosenkransen i Eikeli Kirke, samlet det seg en del mennesker i prestegården til en "Medjugorjeaften". Det ble vist en video fra Medjugorje. Cecilia Wahl som hadde et "reisebrev" i St. Olav (nr. 8/1990) om sin pilegrimsferd til samme sted, var til stede og svarte på spørsmål. Av de 40-50 personer som hadde møtt frem, var det tolv som hadde vært i Medjugorje, og som bidro med sine opplevelser, bl.a. undertegnede.

Spørsmålet er: "Hvorfor dra til Medjugorje når det enda ikke er anerkjent av Kirken på samme måte som Fatima og Lourdes?" Og man trenger slett ikke å reise dit for å kunne tro!

De som har vært der, sier at å se

så mange mennesker fra hele verden be med slik uholdt inderlighet, skrifte for åpen himmel og i alles påsyn langs kirkeveggen, køene for altergang, den genuine og oppriktige trosutfoldelsen oppleves som en kilde til ajourføring av et meningsfullt kristent liv.

Å få oppleve felleskapet, den spesielle tilknytning med gamle og unge, lærde og ulærde, rike og fattige mennesker fra forskjellige land; den varme gjestfrihet fra den lokale befolkningen alt virker som en frigjøring fra eget ego. Vår materialistiske verden har skapt mange problemer som effektivitet, aktivitet og fornuft ikke klarer å løse. En stor tomhet blir igjen. Et av Jomfru Marias budskap i Medjugorje er meget trøstende: "Overgi deg til glede og fred, bruk litt av din tid til å be til Gud og elske din neste: Jeg tar meg av resten". I Medjugorje klarer man å gjenskape barnets tillit

og sjelens ungdom. Fa. te og bønn styrker vår slappe vilje. Felleskapets forbilde inspirerer til fornyelse. Oppholdet blir til en åndelig retrett, en dematerialiseringsprosess.

Livet får en dypere mening.

Da visjonærene spurte Jomfru Maria hvor lenge hun hadde tenkt å fortsette med å besøke dem, svarte hun smilende: "Er dere blitt lei meg?". Hun gir seg ikke. I mer enn 9 år har hun gjentatt oppfordringen om hjertets bønn. Slik som en mor hvis barn ikke gidder å anstrenge seg på skolen, stadig er påpasselig og gjentar oppfordringen om å være flittig, på samme måte oppdrar Jomfru Maria oss til å be.

Det viste seg å være sterk interesse blant de fremmøtte for en felles reise til Medjugorje, anslagsvis i annen halvdel av mai -91, og det vil bli undersøkt hvordan et slikt arrangement vil kunne ordnes.

Kirken – naturlig del av kulturlivet

Kirkelig Kulturverksted feiret for en tid siden sitt «Plate-no. 100-jubileum». Plata, som har tittelen «Sagn», er et spennende musikalsk møte mellom jazzmusiker Arild Andersen og sangeren – eller kvadaren – Kirsten Bråten Berg, med folketoner fra Setesdal.

Men de som venter å høre kirkemusikk på en plate fra Kirkelig Kulturverksted, venter her forgjeves. «Vi er ikke lenger bare opptatt av å gjøre kirkens kvaliteter synlig,» sa lederen og grunnleggeren av verkstedet, Erik Hillestad, i en samtale i

radioprogrammet «På kirkebakken» for en tid siden.

Hillestad kunne fortelle at det etterhvert er blitt like viktig, – kanskje enda viktigere – å integrere også dem som ikke er aktive i det kirkelige miljøet: «Vi ser mer på kulturlivet som et hele, hvor kirken er en naturlig og selvfølgelig del og kanskje den viktigste kulturinstitusjonen vi har i dette landet.»

Lederen av Kirkelig Kulturverksted er slett ikke villig til å operere med begrepet «den kristne musikkulturen»: «Det eneste

man i høyden kan si, er at det finnes musikk og sanger med et spesifikt trosinnhold i tekstene, som helt entydig dreier seg om menneskets forhold til Gud.»

Hillestad mener at mye av det som vanligvis ikke går inn under rubrikken «kristen musikkultur», likevel er «en del av en kultur hvor kristendommen er så sentral at de strengene som blir slått an, bare ville vært som hyssing uten den kirkelige og bibelske bakgrunnen som de er slått over.»

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt
SATS + PASTE A/S
Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

CARITAS INORGE DEN KATOLSKKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3
Gavekonti:
Postgiro: 5 00 40 64 - Bank: 8998.09.08136

22 Liturgisk kalender

JANUAR

28. Thomas av Aquino, prest og kirkelærer.
Heb. 9,15.24-28. Mk. 3,22-30.
29. Ferial. Heb. 10,1-10. Mk. 3,31-35.
30. Ferial. Heb. 10,11-18. Mk. 4,1-10.
31. Johannes Bosco, prest.
Heb. 10,19-25. Mk. 4,21-25.

FEBRUAR

1. Fredag. Hebr. 10, 32-39.
Mk. 4, 26-34.
2. Herrens fremstilling i templet.
Mal. 3, 1-4, el. Heb. 2, 14-18.
Lk. 2, 22-40.
(Norske Tidebønner - uke 4)
3. Fjerde søndag i kirkeåret.
5. Mos. 18, 15-20. 1. Kor. 7, 32-35.
Mk. 1, 21-28.
4. Mandag. Heb. 11, 32-40.
Mk. 5, 1-20.
5. Tirsdag. Agathe, jomfru og martyr.
Heb. 12, 1-4. Mk. 5, 21-43.
6. Onsdag. Paul Miki og lidelsesfeller, martyrer.
Heb. 12, 4-7. Mk. 6, 1-6.
7. Torsdag. Heb. 12, 18-19.21-24.
Mk. 6, 7-13.
8. Fredag. Hieronymus Emiliani.
Heb. 13, 1-8. Mk. 6, 14-29.
9. Lørdag. Jomfru Marias lørdagsmesse.
Heb. 13, 15-17.20-21.
Mk. 6, 30-34.
(Norske Tidebønner - uke 1)
10. Femte søndag i kirkeåret.
Job. 7, 1-4.6-7.
1. Kor. 9, 16-19.22-23.
Mk. 1, 29-39.
11. Mandag. Jomfru Maria av Lourdes.
1. Mos. 1, 1-19. Mk. 6, 53-56.
12. Tirsdag. 1. Mos. 1, 20-2, 4.
Mk. 7, 1-13.
13. ASKEONSDAG
Joel 2, 12-18. 2. Kor. 5,20-6,2.
Mk. 6, 1-6.16-18.

14. Torsdag. Cyrillus, munk, og Metodius, biskop.
Ap.gj. 15, 46-49. Lk. 10, 1-9.
15. Fredag. Jes. 58, 1-9.
Mt. 9, 14-15.

Raskt mot religiøs frihet

Siden Albanias nasjonalforsamling i mai i fjor endret straffeloven slik at "religiøs propaganda" - som omfattet bl.a. det å være i besittelse av et kors eller en bibel - har utviklingen mot religiøs frihet gått raskt i dette landet som i 1967 erklærte seg som verdens første ateistiske stat og forbød alle former for religionsutøvelse. I oktober deltok landets president, Ramiz Alia, i en bønnegudstjeneste for landets tidligere ortodokse erkebiskop (og statsminister 1924-31) i New York, og november uttalte han at folk selv må avgjøre om de vil praktisere sin tro; den 13. november forrettet pater Ndoc Sahatcia, nettopp løslatt etter 25 års fengsel, messe i hovedstaden Tirana, og to dager etter ble det feiret messe i byen Shkodar i en tidligere jesuittkirke, ifølge Kirkens Informasjonstjeneste (KI).

Det østerrikske katolske nyhetshyrå Kathpress meldte før jul at 26 romersk-katolske prester var blitt løslatt fra albanske fengsler de siste ukene, og i julen viste norsk TV bilder fra Shkodar der rundt 10.000 mennesker, "katolikker og andre", var samlet til messe.

I skyggen av rasehygien

Rasehygiene som idé horer fortida til. Moderne fosterdiagnostikk med kvalitetskontroll av menneskeliv gjør det likevel vanskelig å låse rasehygien, eugenikken, ned i en skuff og sette «historie» på den, mener forsker Henriette Sinding Aasen ved avdeling for kvinnevern ved Universitetet i Oslo.

Det var ikke nazistene som fant opp rasehygien, men vitenskapsmenn som ville forhindre at syke, tilbakestående, kriminelle og fattige - alle som ble definert som mindreverdige - skulle få barn. Tyskland var heller ikke alene om å argumentere for at tilbakestående barn burde drepes. Men det var forbrytelsene som ble begått under nazismen, som satte en stopper for rasehygiene som medisinsk og politisk program.

Jeg vil ikke si at fosterdiagnostikk bygger på en rasehygienisk tankegang, sier Henriette Sinding Aasen, men selve idéen, at noen mennesker helst ikke bør bli født, ligger til grunn for det moderne tilbudet også. Spørsmålet om hvem som har livets rett, og hvilke liv som er verdt å leve, er dermed fremdeles aktuelt, likedan spørsmålet om hvem som skal vurdere dette. Det er samme spørsmål som fortidas rasehygiene stilte: Hvilke liv er verdifulle?

I dag er dette valget overlatt til den private arena, mens det den gangen dreide seg om statlig tvang. Men de private valgene vil påvirkes av klimaet i samfunnet, med mangelfulle offentlige tilbud, sier Henriette Sinding Aasen. Ved å føre kvinner inn i slike vanskelige valgsituasjoner, overser man lett den nære kontakten mellom kvinne og foster.

Nationen

BEGRAVELSESBYRÅER

T.S.JACOBSEN-GRUPPEN
ULLEVÅLSVEIEN 1

TELEFON * (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

Neste nummer utgis 12. februar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Mette Andrésen o.p.

Hanne Berentzen

Liv Greni

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195, –

Øvrige europeiske land: kr. 220, –

Andre verdensdeler: kr. 230, –

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

23

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Telefon: (02) 20 72 48

Fax : (02) 36 02 63

BØNNEBOKEN

er kommet!

792 s., samme format og innbinding som messeboken. Her er med bønner fra den første kristne tid, fra middelalderen og senere, fra den østlig kirke og fra vår samtid.

ALLE KALENDERE 1/2 PRIS:

Ikonkalender-stor	KR: 125.-.
Ikonkalender-mellomstor	KR: 44.-.
Ikonkalender-postkort	KR: 44.-.
Madonnakalender	KR: 70.-.
Steigerwaldkalend.	KR: 29.-.
Hummelkalender	KR: 44.-.
Ett År med Jungfru Maria	KR: 15.-.

Aage Hauken: Den dypfryste pateren – nå: KR. 65.-.

Vi sender over hele landet.

Ved forsendelse kommer porto og omkostninger i tillegg.

ÅPNINGSTIDER:

Mand.-fred. 9.30-16.30

Torsd. 9.30-17.30

Lørd. 9.30-13.30

St. Olav Forlag

LÆR KIRKEN Å KJENNE

Tiden er inne for vinterens studiearbeide. Enkeltpersoner, grupper etc. bør nå ta fatt på «**Katolsk tro og kristenliv**» av Arne Fjeld o.p. (ny utgave 1990). Ellers er «**Jesu nattverd**» av Per Bjørn Halvorsen o.p. glimrende til studier av vår tro. Noe for samtalegrupper!

Les også «**Pavens prekener og taler**» og «**Katolske Prekener**» av Per Bjørn Halvorsen. – Fåes hos bokhandleren.

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

Blikk
på tiden

Krig og kjærlighet

Det er sannelig ikke med megen optimisme vi går dette nye året i møte. Når dette skrives, fyller meldingene om situasjonen i Baltikum oss med frykt og avsky. Vi har bare for noen uker siden gitt fredsprisen til en mann som i øyeblikket sender væpnede tropper inn i republikken Litauen. Det er som en duell mellom David og Goliath, samtidig som situasjonen minner oss så altfor vel om den vi opplevet da sovjetiske styrker rykket inn i Ungarn i 1956. Dengang som nå, var verdens oppmerksomhet rettet mot andre steder. Da gjaldt det Suez, nå er det Persiabukta. Den skjebnesvangre datoen 15. januar, som FN har satt som frist til at Irak skal trekke sine tropper ut av Kuwait, er like om hjørnet, og når dette går i trykken, har vi antagelig fått beskjed om utgangen av forhandlingene. Skipet "Andenes" har feiret jul i Golfen og ligger i beredskap, og den norske regjering har besluttet å stille sanitetshjelp til disposisjon for sårede i krigsherjede områder.

Kanskje vil våre naboland i øst trenge den først . . . ?

Mens vi lever i spenning, går livet videre. Og vi leser at i USA slapper

folk best av med gangsterfilmer - som om ikke virkeligheten er bloddryppende nok. Nordmenn derimot vil ha romantikk. Det er Oslos filmsjef som kan fortelle dette ut fra filmer som trakk mest i året som gikk. Det var altså kjærligheten som gikk av med seieren - "Pretty Woman" toppet listen over antall besøkende.

Det er kanskje ikke så rart at vi ønsker å drømme oss bort fra hverdagen når det ser som mørkest ut. Det har vi sett før. Her hjemme mangler det heller ikke på dystre fremtidsutsikter, skjønt det meste blir relativt sammenlignet med det som skjer utenriks. "Krise" er blitt et ord vi møter daglig, enten det gjelder arbeidsmarkedet, helsevesenet, skolen, kulturfronten m. m. - listen er lang. Det er bare toppsjefene som får det bedre. Står det forresten ikke i Skriften at de som meget har, skal få enda mer? Kanskje var det myntet på banksjefene? Men fremdeles har de fleste råd til en kinobillett, og vi flykter bort fra virkeligheten for en stakket stund. Undertegnede setter selv pris på en god film. Og jeg må innrømme at jeg synes det er fint at en fransk klassiker som "Cyrano de Bergerac" har holdt stand på repertoaret i flerfoldige uker og hverken har latt seg danke ut av mafiafilmer eller av filmer spekket med erotikk. Muligens er det fordi vi her får kjærlighet for alle penge. Riktignok ulykkelig sådan, men "de skjønneste historier er historien om den første kjærlighet", sier Gérard Depardieu som spiller hovedrollen.

En annen film det var godt å se, er den franske filmkunstneren Bertrand Taverniers "Daddy Nostalgi", som tar opp forholdet mellom far og datter og den hengivenhet de føler for hverandre, men først oppdager i ellefte time. Personlig synes jeg det er vanskeligere å gripes av Bernardo Bertoluccis siste film, "Med himmelen som tak", som snart kommer på norske kinoer - til tross for at den fører oss inn i et mektig og fremmedartet ørkenlandskap som både fascinerer og skremmer. Filmen handler om mennesker på flukt fra seg selv, og det er først når skjebnen innhenter dem, og de får anledning til å være noe for hverandre, at kjærligheten kommer til uttrykk.

"Make love, not war" var et slagord som gikk verden over for noen år tilbake, og fremdeles finner vi det på våre husvegger. Kanskje gir det ikke så mange resultater å gå med fakler og demonstrere utenfor ambassader og offentlige bygninger, men det er viktig at folkets stemme høres. "Vox populi - vox Dei," het det i gamle dager.

Så er det bare å håpe og be om at folkets røst, i en samlet verdensopinion, må veie tungt i disse dager. I krig og kjærlighet er ikke alt tillatt . . .

Mater Olava